

Demir

Küçükaydın

Ortadoğu
için
Demokrasi
Manifestosu

köXüz

Yayımları

İçindekiler

Sunuş

Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu

Ulusçuluk Heyulası

Orta Doğu'nun Tarihteki Yeri

Ulusçuluk ve Orta Doğu

Ulusçuluk ve Diğer Uygarlıklar

Ulusçuluk ve Dil

Ulus ve Ulusçuluk Nedir?

Ulusçuluk ve zel-Politik Ayrımı

Ulusçuluk ve Din

Demokratik ve Gerici Ulusçuluk

Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve Gerici Ulusçuluk

Gerici Ulusçuluğun Kendi Dinamiği

İşçi Hareketi ve Demokratik Ulusçuluk

Devrimci Marksistler ve Ulusçuluk

Tarih ve Ulusçuluk

Osmanlı ve Ulusçuluk

Türk Ulusçuluğu

Bölge İçin Sonuç

Demokratik Ulusçuluğun İkili Karakteri

Globalleşme ve Ulusçuluk

Değişen Roller

Demokrasinin Koşulları

Seçenler ve Seçilenler

Ordu ve Polis

Demokrasi ve Refah

Demokrasi ve Eğitim

Demokrasinin Üç Kaynağı

Politik İslam ve Demokrasi

Bürokratik Oligarşi ve Burjuvazi

Güçler

İşçiler

Programın Somut Biçimi

Marks-Engels Bugünün Dünyasında Yaşasalardı Nasıl Bir Manifesto Yazarlardı?

Sunuş

Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu diye yayınlanan bu metin, aslında 2004 yılında çıkarılması düşünülen bir “Açılım” adlı bir derginin çıkış bildirisi olması için bir öneri olarak yazılmıştı. Ancak o dergi girişimcileri daha sonra vaz geçtikleri için o dergi çıkmadı.

O zamanlar Türkiye’ye gelemediğimizden demokrasiyi tutarlı ve radikal olarak savunacak bir dergi çıkarma girişimleri için bir süre başka girişimciler aradık. Ancak bütün bu çabalar bir sonuç vermeyince, en azından bir internet sitesi ile böyle bir yayının eksikliğini kapatmayı denedik. Bu çabaların sonu Köxüz sitesi oldu.

Bu metin Köxüz Sitesi’nde bir sefer sitesinde hem indirilmek üzere kitap olarak emre amade kılındı; hem de sitenin temel metinlerinden biri olarak sürekli yayında kaldı.

Hemen hemen aynı sırada Hamburg’ta yapılan, Ertuğrul Kürkçü, Ragıp Zarakolu, Haluk Gerger ve Demir Küçükaydın’ın katıldığı “*Büyük Ortadoğu Projesi ve Sosyalist Strateji*” başlıklı sempozyuma da sunuldu.

Daha sonra bu sempozyumda yapılan konuşmalar ve sunulan bildirilerin yer aldığı, hem Avrupa’da Hem Türkiye’de basılan kitapta tekrar yayınlandı.

Bundan sonra bu metin 2008’de Bilgi Üniversitesi’nde yapılan “Çatı Partisi” toplantısında katılımcılara da dağıtıldı ve bir program olarak önerildi.

Bundan sonra çeşitli vesilelerle defalarca bu manifestoyu yayınladık. İnternette yıllardır indirilmeye hazır bekliyor.

Arada geçen zamanda, olayların gelişimi bu manifestodaki temel yaklaşımın ve öngörülerinin doğruluğunu kanıtlamış bulunuyor.

Şimdi elde artık basılı biçimi kalmadığından ve basacak olanaklarımız da sınırlı olduğundan, bu sefer dijital olarak az sayıda da olsa bastırarak en azından ilgi duyabileceklere sunalım dedik.

Bu basımda bazı üslup değişiklikleri yaptık ve imla hatalarını ortadan kaldırmaya çalıştık.

Bu metin aslında bir program gerekçesi sayılabilir. Bu nedenle, somut eylemler, talepler veya tekliflerden ibaret olan ve yine defalarca yayınladığımız ve sunduğumuz programı da ardına ekledik.

Yine bu metin Ortadoğu içindir ama aslında dünya çapındaki bir program ve mücadele için bir taktik veya stratejik mücadele için yazılmıştır.

Bu nedenle sonuna bir de “Marks Engels Bugün Yaşasalardı Nasıl Bir manifesto Yazarlardı” başlıklı bir yazıyı da ekledik.

Demir Küçükaydın

19 Mart 2016 Cumartesi

Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu

Ulusçuluk Heyulası

Bundan yüz altmış yil önce, Avrupa'yı kasıp kavuracak 1848 devrimlerinin arifesindeki günlerde, Marks ve Engels adlı, henüz otuzuna varmamış iki ge, daha sonra "*Komünizm Manifesto*" adıyla nlenecek bildirimlerine "*Avrupa'da bir heyula kol geziyor, Komünizm heyulası*" sözleriyle başlıyorlardı ^[1].

Ama Yirminci Yüzyıl'ın ve günümüzün heyulası, Komünizm değil Milliyetçilik oldu. Bu gün yazılacak bir bildirin ilk sözleri: "*Dünyada bir heyula kol geziyor, Milliyetçilik heyulası*" olabilir.

Bu heyula, bu gün göründüğü biçimiyle, tam da "*Komünizm Heyulası*"ndan söz ederek başlayan bildirin yazıldığı günlerde doğdu.

Ve bu heyula, içinde bulunduğumuz şu günlerde, yüz yıldan fazladır fel edip böldüğü Orta Doğu'yu, yeni kan deryalarına sokmaya hazırlanıyor.

Bu gün, tüm Orta Doğu, "*Verimli Hilal*" de denen bölge, tarihindeki en büyük yol ayrımlarından biriyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bölge, ya "etnilerin", "dinlerin", "kültürlerin", "ulusların" birbirini boğazladığı bir mezbahaya dönecektir; ya da bu "etniler", "dinler", "kültürler", "uluslar" yepyeni bir atılım için bir birikim ve zenginlik; bölgeyi yüzlerce yıldır çektiği acılardan kurtaran bir zemberek olacaktır.

Bölge binlerce yıldır insanlığın kaderinde oynadığı tayin edici olumlu veya olumsuz rolleri bir kez daha oynamaya aday görünmektedir. İnsanlığın geleceğinin nasıl şekilleneceğinde, önümüzdeki yıllarda Orta Doğu'daki mücadelelerin sonuçları büyük bir önem taşıyacaktır.

Orta Doğu'nun Tarihteki Yeri

Bundan on bin yıl önce, ilk kez insanları sürekli kıtlık tehlikesinden kurtaran ve ancak "*Sanayi Devrimi*"nin keşifleriyle ve dönüşümleriyle kıyaslanabilecek, "*Neolitik Devrim*" denen, mlekilikten dokumacılığa; hayvanların ve bitkilerin ehlileştirilmesinden ilk madenlerin işlenmesine kadar, sayılmakla tükenmeyecek bir buluşlar manzumesi; o muazzam altstlk, kadın eliyle bu bölgede gerçekleştirildi.

Bundan beş bin yıl önce, düzenli tarıma ilk geçiş ve ilk kentlerin kuruluşu da yine burada gerçekleşti. Tarımın sağladığı zenginlikle ve bollukla birlikte, o artık ürünü farelerden koruyan kediler, o fazla ürün için toprakları sürmeye yarayan öküzler ilk kez buralarda birer tanrı oldular.

Tarım sayesinde ilk kez düzenli artı ürün burada ortaya çıktığından tesadüfi artıkların şölenleri yerine, dönemsel ve düzenli kutlamalar olan bayramlar ve tatil günleri ilk kez burada doğdu. Tanrı altı günde evreni yarattıktan sonra yedinci günde dinlenmeyi ilk kez burada akıl etti. Doğanın bahardaki uyanışı burada bayramlaştırıldı. Kıtlık ekonomisindeki ocuk kurbanlarından hayvancılığın bolluk ekonomisine uygun hayvan kurban etmeye ilk kez burada geçildi ve bu devrimler ilk kez burada bayramlaştırılarak insanlığın hafızasına kazındı.

Ama tarım ekonomisine geçiş insanlığı sadece kıtlıktan kurtarmakla kalmadı, bunun bir de kefareti oldu: bu aynı zamanda uygarlığın yani *sınıfların, paranın, devletin, yazının* da ortaya çıkması demektir.

Yazı, yani bilgi ağacının meyvesi, yani uygarlığa geçiş aynı zamanda masumiyetin yitirilişi,

Cennet'ten kovulma idi. İnsanoğlu Cennet'ten kovulup, yeryüzü Cehennem'ine burada düştü.

Yine burada Habil ve Kabil adlı kardeşler arasındaki ilk cinayetin bir tarlada işlenmesi bir rastlantı değil; gerçek tarihin dürüst ve çocuksu bir saflıkla anlatımıdır.

Tarımla birlikte ilk kez şehirler, yazı, rahipler, ticaret, para, tüccarlar, sınıflar, devlet, ordular, siyaset, yani özetle uygarlık da ilk kez bu topraklarda ortaya çıktı.

Bu gün Avrupa'nın, Avrupa Uygarlığının temeli olarak kendine mal etmeye çalıştığı Klasik Yunan Felsefesi bu toprakların ürünü ve zirvelerinden biridir.

Yunan matematikçileri, doğa bilimcileri, filozofları, o zamanlar henüz isimleri bile olmayan, yerlerinde boş bataklıklar ve ormanlardan başka bir şey bulunmayan, Roma, Paris, Londra, Brüksel veya Berlin'de değil; İskenderiye'de, Babil'de geziyorlar, çalışıyorlar, tartışıyorlar ve bilgilerini zenginleştiriyor; oralarda birikmiş bilgileri sınıflandırıyorlar; o bilgilerden hareketle genellemeler yapıyorlardı.

Daha sonra Avrupa'da doğan kapitalizmle birlikte tüm dünyaya yayılan, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanının üç büyük tek tanrılı dini, Musevilik, Hıristiyanlık ve İşlam bu topraklarda doğdu ve gelişti. İbrahim ve Muhammet bu topraklarda kervancılık yapıyor, bu toprakların binlerce yıllık geleneklerinden süzdükleriyle peygamberleşiyorlardı. Roma'nın evrensel boyutlarının yansıması ilk evrensel din, İsa aracılığıyla bu topraklarda doğuyordu.

Bu topraklar Çin, Hint ve İnan uygarlıklarının yanı sıra binlerce yıl boyunca, en büyük uygarlık beşiklerinden biri oldu. Dicle, Fırat ve Nil nehir boylarında doğan uygarlık, binlerce yıl boyunca, tıpkı su yüzündeki bir yağ damlası gibi yavaş yavaş yayıldı. Tüm Akdeniz'in Doğusu, Afrika'nın kuzeyi ve Avrupa'nın Güneyini kapladı. Akdeniz bu uygarlığın bir yayılışıdır.

Akdeniz binlerce yıl boyunca, kapitalizmin doğu çağında Atlantik Okyanusunun ve bu gün giderek artan bir ölçüde Pasifik Okyanusunun dünya ekonomisindeki tayin edici rolünü oynadı.

Buna bağlı olarak bölgenin siyasi biçimi olan, ticaret yollarının emniyetini sağlayan imparatorluklar, önceleri sadece Nil ve Dicle-Fırat nehirleri boyunca yayılırken, daha sonra bütün doğu Akdeniz'i, yüksek yarımadalara (Anadolu, Yunanistan, İtalya) ve nehir boylarını kaplar hale geldi. Romalılar Akdeniz'e "*Mare Nostrum*" (bizim deniz) derlerdi; gerçekte ise Roma Akdeniz'e aitti. Bölgenin iktisadi birliği, imparatorlukları yaratıyor; imparatorluklar da bölgenin birliğine siyasi ve kültürel bir boyut verip onu güçlendiriyordu.

Roma İmparatorluğunun sınırları, aşağı yukarı, Bizans ve Osmanlı'nın da sınırları idi. Bu imparatorluklar, bu uygarlık beşiğinde iyi kötü bir düzen sağlayabiliyor, tarihsel ve coğrafı olarak bir bütün olan bölge binlerce yıl boyunca, insanlığın uygarlık beşiklerinden ve zirvelerinden biri olma özelliğini koruyabiliyordu. Böylece bir zamanlar Babil'in asma bahçelerinin olduğu yerlerde binlerce yıl sonra bile, Abbasiler döneminde Bağdat'ta olduğu gibi, yeni yükselişler yaşanabiliyordu.

Fakat bölge bu gün, bu göz kamaştırıcı geçmişiyle tam bir zıtlık içinde yoksulluk, gerilik, çatışmalar ve perspektifsizlik içindedir.

Doğanın ona bahşettiği petrol ve su gibi zenginlikler onun en büyük felaketi olmuştur. Ama sadece doğa tarihinin ona bahşettikleri değil, insanlık tarihinin ona bahşettiği zenginlikler de, yani binlerce yıllık kökleri olan kültürler, diller, dinler de, yani bizzat kendi tarihi de onun bir felaketi olmuştur.

Bölge, sadece maddi zenginliklerinin soyulması karşısında değil, tarihinin çalınması karşısında bile tarihini savunamaz durumdadır.

Bu zengin tarih uluslar tarafından yağma edilmektedir.

Bu toprakların çocuğu olan Hıristiyanlık, bu toprakların binlerce yıllık tecrübe ve bilgi birikiminin bir sentezi olan “Klasik Yunan Felsefesi”, bilimi ve sanatı, Batı ve yeni yaratılan Avrupa Ulusu tarafından Avrupalılığın bir bileşeni olarak bölgenin tarihinden ve bilincinden çalınmaktadır.

Hıristiyanlığı ve Yunan Felsefesini Avrupa’ya bırakarak, bölgeyi İslam ile tanımlayarak yoksullaştıranlar; bölgenin bu manevi soyuluşunun suç ortaklığını yapmaktadırlar.

İbrahim ve Musa Siyonist ulusçularca; Muhammet Arap ulusçularınca; İsa Avrupa ve başka Hıristiyan nüfuslu ulusçularca çalınmıştır.

İnsanlığın tarıma geçişini sembolize eden bayram olan Newroz, Kürt ulusçuluğunun bayramı olmuştur.

İyonyalı ya da Atinalı veya Egeli Filozoflar Yunan ulusunun mülkiyetine geçirilmiştir.

Saddam Nabukadnezar’ın Irak; Türkler Sümer ve Hitit ve Osmanlıların Türk; Mısır’daki yöneticiler Neferetit ya da Ramses’in Mısır ulusundan olduğuna yemin etmektedirler.

Orta Doğu’nun tarihi uluslar ve ulusçular tarafından çalınmakta, kendilerini dine, dile, etniye göre tanımlayan ulusların mülkiyetine geçirilmektedir.

Bölge, kendi tarihini mülkiyetine geçiren bu gerici ulusçulukları ve ulusları mülksüzleştirmeden, kendi tarihiyle barışmadan; Muhammet’i Arapların, Musa ve İbrahim’i İsraili Siyonistlerin; İsa’yı Avrupalıların; Sokrat, Aristo, Arşimet veya Sofokles’i Greklerin ve Avrupalıların; Nabukadnezar’ı Saddam veya Iraklıların; Kava’yı veya Selahaddin’i veya Newroz’u Kürtlerin; Sümerleri, Hititleri, Osmanlı’yı ya da Köroğlu’nu Türklerin mülkiyetinden kurtarmadan tekrar tarihine uygun bir kimliğe kavuşamaz.

Ulusçuluk ve Orta Doğu

Ortadoğu nasıl oldu da maddi ve manevi zenginliklerinin böyle soyulması karşısında suskun ve çaresiz kaldı ve bu soyguna suç ortağı oldu?

Bu sırrın anahtarı, bölgeyi kurt dalamış sürüye çeviren, onun tarihini yağma eden, yirminci yüzyılın heyulası uluslar ve ulusçuluktur.

Ulusların birbirini boğazlamasına ve her dil, din veya etninin bir ulusal devlet oluşturmaya karşılık düşen “*Balkanlaşma*” kavramının bu bölgedeki bir yarım adanın, aynı zamanda da bölgenin son imparatorlukları olan Bizans ve Osmanlı’nın kalbi olan bölgenin adını taşıması rastlantı değildir.

Din, dil ve aşiretlerin birbirleriyle çatıştığı kaos ortamlarını tanımlamakta kullanılan “*Lübnanlaşma*”nın da yine dünün bu uygarlık beşiğinden bir bölgenin adını taşıması da rastlantı değildir.

Ve bu gün zaten yüzyılın başında Balkanlaşmış Orta Doğu, yeniden bir Balkanlaşma ve Lübnanlaşma felaketine doğru doludizgin yol alıyor.

Bu gidişi tersine çevirmenin tek yolu, bölgeyi böyle “*Balkanlaşma*” ve “*Lübnanlaşma*” felaketlerine sürükleyen tarihsel mekanizmayı anlamaktan geçer.

Bu bölge, Çin ve Hint gibi diğer klasik uygarlık beşiklerinin tersine, bölgede modern kapitalist ilişkilerin bölgeye girişiyle birlikte görülmeye başlayan dile, dine, etniye dayanan ulusçuluk karşısında hiçbir savunma mekanizması bulamamıştır.

Bu mekanizmayı bulamadığı sürece de parça parça olmaya ve kanamaya mahkûmdur.

Ulusçuluk ve Diğer Uygarlıklar

Diğer uygarlık beşikleri (Çin, Hint, İran) karşısında bölgeye klasik çağlarda güç veren her şey onun güçsüzlüğünün nedenleri haline gelmiştir. Hiçbir uygarlık beşiği, modern kapitalizmin ve ulusçuluğun saldırısı karşısında, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık beşiği kadar zayıf ve savunmasız olmamıştır.

Çin uygarlığı bir kıyaslama olanağı sağlar. Orada onlarca farklı dilde ve lehçede halk bulunmasına ve bu diller ve halklar arasındaki farklar Orta Doğu'daki dillerin ve halkların farklarından hiç de az olmamasına rağmen, Orta Doğu'yu parçalayan, neredeyse her dilin ve her dinin bir ulus oluşturması gibi bir süreç Çin'de yaşanmamıştır. Çin'deki diller, halklar ve dinler, dine, dile, soya, etniye göre ulusların oluşmasına bağışık (şerbetli) kalmışlardır. Ulusçuluk mikrobu Çin'de bir hastalığa yol açmamış, Çin uygarlık alanının bölünmesini getirmemiştir. Çin'de bu türden ulusal hareketler sadece Uygurlar ve Tibetliler gibi, farklı alfabe kullanan halklarda görülmektedir.

Niçin?

Çünkü Çin'in seslere değil, piktogramlara dayanan arkaik yazısı, farklı dillerin aynı şekillerle anlaşmasını mümkün kılıyordu. Böylece farklı dillerin farklı alfabeler ve yazı dilleri dolayısıyla da farklı entelijansiyalar ve uluslar yaratmasının maddi ve teknik koşulları ortaya çıkmıyordu.

Çin uygarlık alanı, alfabesinin, Akdeniz uygarlık alanının seslere dayanan alfabesinden çok daha "ilkel" olması sayesinde, ulusçuluğun kendisini kurt dalamış sürüye döndürmesinden korunmuş oluyordu.

Orta Doğu'da ise, hepsi de seslere dayanan, Latin, Yunan ve Arap vs. alfabeleri ise, tam tersine bir gidiş için olağanüstü uygun koşullar sunmuştur. Bu sayede her dil, ayrı bir yazı diline ve dolayısıyla da bir entelijansiya ve tarih, yani millet yaratma olanağına sahip olmuştur. Orta Doğu'ya Çin karşısında kıvraklığını veren seslere dayanan alfabe, ulusçuluk mikrobu karşısında güçsüzlüğünün koşullarından biri olmuştur.

Ama sadece Çin değil, Hint alt kıtası da bu tür bir ulusçuluk karşısında Çin'den daha az şerbetli olmamıştır. Hindistan'da da yüzlerce halk ve dil bulunmasına rağmen, bunların hiç biri ayrı bir ulus oluşturmaya kalkmadı. Bu ulusçuluk, sadece kendini dinle tanımlayan ulusçuluk biçiminde, Hint alt kıtasının kuzeyinde, Pers ve İslam uygarlığının etkisinde kalmış bölgelerde (Pakistan, Bengaldeş) bir varlık gösterebildi.

Bunun nedeni de yine, Hint alt kıtası uygarlığının arkaik karakterinde gizlidir. Tıpkı kıtaların hareketleri sonucu diğer kıtalardan izole olan Avustralya ya da Madagaskar'ın diğer türlerin etkilerine kapanması nedeniyle, oradaki canlıların yaşayan fosiller olarak kalmaları gibi, Hindistan da, Himalaya dağlarının oluşturduğu aşılmaz doğal set nedeniyle, benzer bir sosyal izolasyon yaşamış, bir tür yaşayan fosil özelliği kazanmıştır. Dış etkilerin ve başka halkların istilalarının bin yılda bir kere yaşanması nedeniyle; kapitalizm öncesi uygarlıkların temel eğilimi olan kastlaşma orada en uç noktalara varmıştır. Böyle bir sistemde, her "etni", her dil, her "halk" aynı zamanda bir kast oluşturmuştur. Bu ise, her biri ayrı halklardan oluşan kastların ayrı uluslar olarak şekillenmesinin, ayrı bir burjuvazi ve entelijansiya çıkarmalarının maddi koşullarını ortadan kaldırmıştır.

Buna karşılık, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanı ise, tarihin yolgeçen hanı gibidir. Sürekli "barbar" halkların istilaları ve imparatorlukları yıkışları, kastlaşma eğiliminin gelişmesine hiçbir zaman fazla olanak tanımamıştır. Kast yapısı, sadece belli işlerde belli bölgelerin veya halkların uzmanlaşması eğilimi olarak doğuş halinde kalmış, Hindistan'daki gibi bir geçişsizlik, bir

dokunulmaz paryalar kastı hiçbir zaman olmamıştır. Bizzat kendileri bölgenin bu özelliğinin bir yansıması olan Hıristiyanlık ve İslam gibi toplumsal sistemi düzenleyen dinler de, böyle bir kastlaşma eğiliminin önünde bir engel olmuşlardır. Kastlaşma eğilimi sadece Yahudiler ve Romalar biçiminde varlığını toplumun gözeneklerinde sürdürebilmiştir.

Hemen görüleceği gibi, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanına kıvraklık veren kastlaşmama, yani farklı dillerin ve halkların belli sınıflar ve meslekler biçiminde, jeolojik katmanlar gibi taşlaşmaması da ulusçuluk karşısında onu savunmasız bırakmıştır.

İran – Pers uygarlık alanı ise, ulusçuluğun bu meydan okuyuşuna, Pers, Sasani uygarlık birikiminin ve kültürünün İslam altında devam eden biçimi olan Şiilikle; ulusu, yani siyasi olanı, Şiilikle tanımlayarak cevap vermiştir. Ulusun, dile, soya, kültüre göre tanımlanması karşısında, dine, ama İran uygarlık alanının dinine göre tanımlanmasının, bu uygarlık alanının birliğini ne kadar sürdürebileceğinin cevabı henüz ortada durmaktadır.

Orta Doğu ve Akdeniz ise bu soruya henüz cevabı bulabilmiş değildir. Akdeniz'in kuzeyi ve Avrupa'nın Güney'i bu cevabı Orta Doğu, Akdeniz alanından Avrupa alanına geçerek, yani kaderini bölgenin kaderinden ayırarak en azından kendisi için kısmi çözüm bulmaktadır. Afrika'nın Kuzeyi, Mezopotamya, Anadolu ve Kafkaslar ise kanamaktadır ve böyle giderse daha çok da kanayacaktır.

Soyut bir olasılık olarak, bölge içinden bir ülkenin, yani Türkiye'nin de, diğer Güney Avrupa yarımadaları gibi yaparak, ulusu Avrupa yurttaşlığıyla tanımlayacak bir Avrupa Birliği çerçevesinde Balkan Halklarıyla yeni bir birliğe yönelmesi belki, sadece bu ülkenin yangından kaçmasını sağlayabilir. Bizans ve Osmanlı'nın kalbinin Balkan ve Anadolu olması böyle bir olasılığı çağrıştırmaktadır. Ama yangın ve kanama bölgeyi tüketmeye devam edecektir.

Ne var ki, somutta, Avrupa'ya böyle bir giriş, ancak, Kürdistan'ın dışta kalması ve böylece Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ve kalabalık ülkesi olmaktan çıkmasıyla ve buna bağlı olarak Türk Devlet Bürokrasisinin iktidarını büyük ölçüde yitirmesiyle olabilir. Bu günkü Türkiye'nin sahilleri ve batısı ve ortasında yaşayan Türkler, yanan Ortadoğu evinden kaçmış olurlar. Yani Şimdi Kıbrıslıların yapmaya çalıştığını veya Doğu Almanların veya Doğu Avrupalıların yaptığını yapmış olurlar. Ama bu da bölgeye ilişkin sorunu ortadan kaldırmaz.

Eski uygarlıkların siyasi biçimleri olan prekapitalist imparatorluklara (Roma, Bizans, Osmanlı) tekrar dönmek mümkün değildir.

Modern uygarlığın en gerici siyasi biçimi olan etniye, dile, dine dayalı ulusal devletler ise, bölgenin paramparça olmasına, ulusal baskılara, ulusal ve dinsel katliamlara, sürekli çatışmalara yol açmaktadır.

Katliamlar; zorla nüfus değişimleri (mübadele) ve asimilasyon ile etnik ve dinsel sınırlar ile siyasi sınırların çakışması sağlandığında bile, bunun yol açtığı düşmanlıklar ve ortaya çıkan küçük devletler, ekonomik gelişme için çok büyük bir engel oluşturmaktadır.

Bölge sadece savaş ve çatışma zamanlarında değil, barış zamanlarında da yoksulluk içinde kalmaktadır. Bu da, dünyanın en büyük petrol ve su rezervlerinden birine sahip olan bölgenin, büyük güçlerin baskı ve oyunları karşısında tam bir av alanına dönüşmesine yol açmaktadır. Ve büyük güçlerin müdahaleleri de tekrar yoksulluğu, bölünmüşlüğü ve büyük güçlerin egemenliğini pekiştirmektedir. Yani kendi kendini besleyen kısır bir döngü ortaya çıkmaktadır.

Bu çıkmazdan nasıl çıkılır? Bu çıkmazdan çıkışın bir yolu var mıdır?

Evet vardır.

Eğer bu başarılırsa, sadece bölge için değil, tüm insanlık için de bir atılım sağlanabilir. Bu çare yine bizzat ulus ve ulusçuluk denen modern fenomenin sırrında yatmaktadır.

Ulusçuluk ve Dil

Çin'in ve Hint'in gösterdiği gibi, ulusun ve ulusçuluğun dinle, dille, etniyle, soyla hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Eğer olsaydı, bu gün bu eski uygarlık beşiklerinde dile, dine, etniye dayanan onlarca devlet olması gerekirdi.

Ama sadece Çin ve Hint değil, ulusçuluğun ilk doğuşu ve ilk modern uluslar da, ulusun dille, dinle, etniyle, soyla, tarihle bir ilişkisinin olmadığını kanıtlar.

Kuzey Amerika'da ilk uluslardan biri olan ABD'yi kuranlar, göçüp geldikleri İngiltere'dekilerden başka bir dil ve soy ya da dinden değildiler. Güney Amerika'nın ulusların kuran "*criollo*"lar, kendilerine karşı savaştıkları İspanyollarla aynı dili, geçmişi ve dini paylaşıyorlardı. Fransız devriminin ve ulusunun bayrağı olan üç renk, dile, etniye, kültüre ya da dine ilişkin en küçük bir çağrışım içermiyordu.

İlk ulusların doğuşunda bu çok açıktır, aynı dili, dini, kültürü paylaştıklarına karşı savaş içinde oluşan Amerika kıtası uluslarının kendilerini dile, dine, soya göre tanımlamaları düşünülemezdi bile. Aynı dilden ve dinden asillere ve krala karşı savaş içinde oluşan Fransız ulusu kendini etnik, dilsel veya dinsel olarak tanımlamamıştı.

Başlangıçta, yurttaş ve insan neredeyse aynı anlamda kullanılıyordu. Böylece, ulus sömürgeci ya da feodal ayrıcalıklara karşı tanımlanmış siyasal birimin, hakları insan haklarıyla tanımlanmış yurttaşlarından oluşuyordu. Bu potansiyel olarak bir dünya cumhuriyeti fikrini bile içeriyordu

Bu dile, dine, soya dayanmayan, bunlara kör olan ulus, hem içeriği bakımından devrimci ve demokratikti, hem de din, dil, soy ve kültürü vs. politik alanın dışına atıyor ve ilke olarak devletin onlar karşısında tarafsızlığını ya da körlüğünü savunuyordu. Politik olanın, yani devletin, nasıl dini olmuyorsa, dili, etnisi, kültürü de olmuyordu.

Bu devrimci ve demokratik ulusçuluğun ortak konuşma dili ise sonradan dile dayanan ulusçuluktakinden çok farklı bir anlama sahipti. Politik olanın tanımlamasının aracı değil, insanları yurttaşlar haline getirmenin, okuma yazmayı ve demokrasiyi geliştirmenin bir aracı; ve ekonomik ilişkilere ilişkin teknik bir sorunun çözümü olarak bir anlam taşıyordu ve diğer dillerin başka uluslar olarak tanımlanmasına yol açmıyordu. Alsas Loren'in Almanca konuşanları, kendini eşitlik, özgürlük, kardeşlik ile tanımlamış Fransız ulusundan ayrı bir siyasal tanımlama içinde değildiler.

Bütün bu örnekler, bizlere ulusun ve ulusçuluğun özünün dil, din, soy, etni, kültür, ırk, tarihsel ortaklıkta değil başka yerde aranması gerektiğini gösterir. Onun özü politik olanın nasıl tanımlandığındadır.

Ulus ve Ulusçuluk Nedir?

Nasıl Allah'a inananların Allah hakkında anlattıklarından Allah'ın ne olduğu anlaşılabilir ise, Ulusçuların ulus hakkında anlattıklarından da ulusun ne olduğu anlaşılabilir.

Nasıl insanlar Allah'ı kendileri yaratmış olmalarına rağmen, Allah tarafından yaratıldıklarına inanırlarsa; ulusçular da ulusları kendileri yaratmalarına rağmen, uluslar var olduğu için kendilerinin var olduğuna inanırlar ve inananların Allah'ı tanımlaması gibi Ulusu tanımlarlar.

Bu tanımlama, her ulusta ve ulusçulukta, tıpkı farklı tanrı inançlarında tanrının tasvirinin değişmesi

gibi değişir.

Ulusçular, ulusal olan dışında bir var oluş dışınemediklerinden, ulusçuluğu da ulus gibi, tanımlarlar: her hangi bir ulusun çıkarlarını öne almak olarak.

Bu tanım ulusçuluğun ne olduğunu değil; ulusçuların ulusçuluk tanımlarının ne olduğunun bir örneğini sunar.

Hâlbuki yöntemsel ve mantıki olarak, ulusçuluk, ancak, kendi dışındakine göre tanımlanabilir.

Sorunu böyle koyduğumuzda şunu görürüz. Ulusçuluk, ***ulusal olanla politik olanın çakışması*** gerektiği anlayışıdır.

Ama bu, *politik* diye bir alan olduğu anlayışını var sayar. Yani ulusçuluk, örneğin politik olanın, özel olandan ayrı olmayacağı gibi bir anlayışa dıştalar. Ya da örneğin politik olanın ulusa göre tanımlanamayacağını ve ulusal olanın özel olana ait olduğu, bir inanç ve vicdan sorunu olduğunu savunan bir anlayışı da dıştalar. Ulusçuluk bu anlayışlar karşısında bir diktatörlüktür.

Ulusçuların ulusçuluk tanımları, aslında ne olduğu kanıtlanması gereken şeyi, bir kanıt ve çıkış noktası olarak ele almakta, kendini üreten, içine kapalı bir daire oluşturmaktadır.

İnsanlar ulusal çıkarları öne almamak gerektiğine inanabilirler ama ulusal olan ile politik olanın birliği dışüncesini savunuyorlarsa yine de ulusçu olabilirler. Bu anlamda, *enternasyonalizm* ulusun değil sınıfın çıkarını öne almasına rağmen; ulusal olanla politik olanın çakışması ilkesini sorgulamadığı; buna dayandığı ve bunu savunduğu için *ulusçuluktan başka bir şey değildir*.

Zaten tam da bu nedenle, ulusçuluk, yirminci yüzyıl boyunca zafer yürüyüşünü enternasyonalizm bayrağıyla gerçekleştirmiştir. Ya da tersinden Enternasyonalistler ulusal bayraklarla hareket ettiklerinde zafer kazanmışlardır.

Ulusçuluk ve Özel-Politik Ayrımı

Ulusçuluğun iki ön koşulu vardır.

Birincisi, toplumda, politik, yani devlete ilişkin olan olarak tanımlanmış ayrı bir alanın varlığının var sayımı ve dayatılmasıdır.

Politik diye ayrı bir alanın varlığının kabulü ulusçuluğun ön koşuludur.

Ama bunun da ön koşulu, toplumda ayrı alanlar olduğunu varsaymak ve toplumun böyle örgütlenmesidir.

Yani Özel ve Politik ayrımı gibi bir kavrayış olmadan ulusçuluk var olamaz. Bu ayrım tamamen yenidir. Bu ayrım özünde modern toplumun dinidir.

Bir ayrımın analitik bir ayrım olması başkadır; toplumu düzenleyen normatif bir ayrım olması başkadır. Modern toplumda bu ayrım normatif bir ayrımdır. Modern öncesi toplumlarda ise toplumsal yaşamı düzenleyen, norm koyan böyle bir ayrım yoktur.

Modern toplum bu ayrıma dayanır. Bu ayrım ise aslında modernite öncesi toplumu düzenleyen ve böyle bir ayrımı reddeden dinlerin, politik alandan uzaklaştırılmasının aracından başka bir şey değildir. Bu nedenle bu ayrımın kendisi; yani ayrımın reddinin reddi, modern toplumun dininin ta kendisidir.

Bu ulusçuluğun birinci koşuludur ama henüz kendisi değildir. Çünkü sadece bu ayrıma dayanarak bir yeryüzü cumhuriyeti kurulabilir. Böyle bir cumhuriyette tüm insanlar eşit olabilir. Bu ayrım eski toplumu düzenleyen dinlerin toplumu düzenlemekten uzaklaştırılmasının; hepsinin politik karşısında

eşitlenmesinin zorunlu bir aracıydı ve aracı olabilir.

Ulusçuluğun ikinci ve esas koşulu bu ayrım ortaya çıktıktan sonra, *politik olanın tanımında* çıkar.

Politik olanı ister yurttaşlıkla, ister dille, ister dinle, ister etniyle, ister belli bir bölgede yaşayanlarla sınırlayan ve onlarla çakışması ilkesine dayanan her anlayış ulusçuluktur.

Böylece ulus politik olanın sınırlanması anlamına gelir. Dünya yurttaşlarının eşitliğinin yerini ulusları eşitliği alır. Eşitsizliğe son vermek için ortaya çıkmış bu ayrım; politik olanın ulusal olanla belirlenmesiyle birlikte eşitsizliğin ve devletlerin varlığının bir aracı olur. Bu nedenle, uluslar ve ulusçuluk, Aydınlanmanın hümanizmi ve kozmopolitizmi karşısında gerçek bir karşı devrimi temsil eder

Ulusun, yaüni politik birimin neyle veay nasıl tanımlandığı; hengfi tanımın geçerlilik kazanacağını tarihsel ve ekonomik durum; sınıflar, onların ilişkileri ve güçleri belirler.

Ulusçuluk, ancak, **nasıl tanımlanırsa tanımlansın**,(yani ister bir devletin yurttaşlarının haklarıyla, ister etniyle, dille, ırkla, dinle tanımlansın) **ulusal olanın** da “özel”, “inanç” alanına, yani ulusçuluğun dinleri attığı yere ve kendisinin de gerçekte ait olduğu yere atılmasıyla, yani ulusal olanın **politik olanla çakışması ilkesinin reddedildiği yerde biter**. Ulusçuluğu, dine, dile, etniye göre tanımlamaktan vazgeçmek ulusçuluğun ve ulusal devletin sonu değil, ulusçuluğun daha reaksiyoner bir biçiminin sonu anlamına gelir.

Ulusçuluk, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, politik olanın belli bir şekilde sınırlanması (toprak parçası, dil, din, etni, soy, ırk, kültür vs.) olduğunda daima var olur.

Ulusların doğuşunda politik olanı ulusal olan değil, ulusal olanı politik olan belirliyordu. Ulus politik olanın kapsadığı yurttaşlardan oluşuyordu. Politik olan ise, başlangıçtaki nispeten demokratik ulusçulukta, dil, dine, soya, kültüre göre değil, bütünüyle tesadüfi denebilecek, krallık ya da sömürge idaresinin sınırlarına göre belirlenmekteydi. İspanyolların Güney Amerika’daki idari bölümlenmeleri, Güney Amerika uluslarının sınırlarını oluşturmuştur. Aynı şekilde Kuzey Amerika ulusları da İngiliz sömürge idaresinin izlerini taşır. Fransız ulusu Krallığının egemenlik alanındaki yurttaşlar oluşturuyordu. Bunun somut tarihte hiçbir zaman bu mükemmellikte gerçekleşmemiş, bazı çarpımalara uğramış olması bu özünü değiştirmez.

Yani başlangıçta ulusal olanın sınırları kendini politik olanın sınırlarına göre belirlerken, sonradan ortaya çıkan dile, etniye, dine dayanan gerici ulusçulukta, bunlara göre tanımlanmış ulusun sınırlarının politik olanının sınırlarını belirlemesi gerektiği gibi bir sonuca ulaşılmış ve bu ön yargı bu gün tartışılmaz bir yaygınlık kazanmıştır.

Ve bu gün artık insanlar uluslar olduğu için ulusçuların var olduğu düşüncesini tartışılmaz bir hakikat gibi kabullenmiş bulunuyorlar. Yani tıpkı, sınıfların insanların kabul ve bilinçlerinden bağımsız olarak var olduğu ve nasıl sınıflar olduğu için sınıf bilinci varsa; insanların kabul ve bilinçlerinden bağımsız uluslar olduğu için de ulusçuluğun var olduğu ve ulusal bilincin oluştuğu düşüncesine alışmış ve bunu hiç sorgulamadan kabullenmiş bulunuyorlar.

Tıpkı tanrıları yaratan insanın, kendini tanrıların yarattığına inanması gibidir bu.

Ulusları yaratan ulusçular; ulusların kendilerini yarattığına inanmaktadırlar.

Ulusçuluk ve Din

Ulusçuluk modern çağın dininin, yani özel ve politik ayrımının, karşı devrime uğramış biçimidir. Ulusçuluk, modern toplumun dininin (Özel ve politik ayrımına göre toplumu düzenleyen dinin,

böylece insanların eşitliğini sağlamaya çalışan dinin) karşı devrime uğramış (Eşitliği bozan; insanların eşitliği yerine ulusların eşitliğini geçiren) bir biçiminden başka bir şey değildir. Bu anlamda ulus da modern çağın tanrısı sayılabilir.

Eski uygarlıklarda politik ve özel gibi ayrımlar yoktu. Politik ve Özel ayrımı, bu ayrımı kabul etmeyen eski dinler ve ulusları reddeden düzenler karşısında bir diktatörlüktür.

Örneğin bir ulusal devlette, toplumdaki yani kamusal olandan ayrı bir devleti, siyaseti, özeli tanımayan, komünün kendisinden başka bir şey olmayan Alevilik, ben silahlı adamlar tanımıyorum, bende yazı yok, ben vergi memuru tanımıyorum, ben bir inanç değil, toplumun kendisiyim, onun düzeniyim diyemez. Dara çıkmanın yerini mahkemeye çıkmak alır. Sözlü kültürün yerini zorla okula gidip yazıyı öğrenme. Vergisiz ve silahsız bir toplumun yerini, vergiler, askerlik hizmeti alır. Böyle davranmayı kabul etmeyen imha edilir. Bir “inanç” olmaya; yani politik olmayan alanda kalmaya zorlanır. Aleviler de Aleviliğin bir inanç olduğun kabullendikleri an artık, politik olanın ayrı olmasını ve politik olanın ulusa göre belirlenmesini kabul etmişler demektir. Yani artık birer milliyetçidirler. Sorun artık sadece nasıl bir milliyetçi olacaklarında, yani politik olanın neye göre tanımlanacağındadır.

Aynı şey, klasik uygarlıkların toplumsal ve siyasal düzenlerini sağlayan dinler için de geçerlidir. Müslüman, ben şeriat mahkemesinde yargılanıp onun kararına uymak istiyorum; bu günkü devlete değil, o kadıların maaşını karşılayacak devlete vergi vermek istiyorum diyemez. Dediği an yok edilir. Böylece Müslümanlık da aynı şekilde, özel ya da inanç olarak tanımlanmış gettoya tıklır. Klasik uygarlıkta İslam'ın üstlendiğini bu sefer ulus üstlenir. Müslümanlar, İslamiyet'in bir inanç olduğunu kabul ettikleri takdirde, politik olanın dışında bir “inanç” olarak var olabilirler. Müslümanlığın bir inanç olduğunu kabul eden her Müslüman, aslında politik olanın ulusa göre tanımlanmasını kabullenmiş bir milliyetçidir artık.

Bu nedenle “İslami düzen” hedefi, kendi iddiasının aksine, başka bir uygarlık ve değerler sistemi değil; bu günkü ulusçuluğa dayanan burjuva uygarlığının yaygınlaştırılmasıdır. Politik İslam'da dile gelen şeriat devleti talepleri, eski uygarlığa ve onun politik biçimine bir dönüş değil; İran'da veya diğer şeriat devletlerinde görüldüğü gibi, politik olanın, yani ulusun, İslam'ın belli bir yorumuna göre tanımlanmasından başka bir şey değildir. Yani etnik veya dile dayanan gerici ulusçulukla, örneğin Türk ulusçuluğuyla ayrılığı özden değil, ulusun neye göre tanımlanacağı noktasındadır. Etnik milliyetçilik veya dile dayanan milliyetçilik nasıl etniyi veya dili politik alanın tanımlamasında kullanır ve etnik ve dilsel baskıların yolunu açar ve örneğin dini özel alana hapsetmeye yararsa; politik İslam da dini politik alanın tanımlamasında kullanıp diğer dinlerin, dinsizlerin ve laiklerin üzerinde bir baskının yolunu açmaya; buna karşılık örneğin etniyi veya dili özel alana hapsetmeye ve örneğin İran'da olduğu gibi, böylece birçok etniyi ve dili bir arada tutmaya yarar.

Bu anlamda dine ve onun belli bir yorumuna dayanan ulusçuluk, dile, soya, ırka dayanan demokratik olmayan gerici ulusçuluğun değişik bir versiyonudur. Bu anlamda, Molla oligarşisinin veya Türkiye'deki Devlet oligarşisinin ayrılığı modern ve gerici ayrımı değil; ulusun hangi ayrımcı kritere göre tanımlanacağı üzerinedir. Türk egemenleri, dile ve soya, İran egemenleri (veya Politik İslam) dine (Şiiliğe) dayanarak egemenliklerini sürdürebileceklerini düşünüyorlar.

Milliyetçiliğin ya da ulusçuluğun zaferi, eski toplumların yaşamını düzenleyen “din”lerin, birer inanç, yani özele ait, politika dışı oluşunun kabulüyle başlar. Bu anlamda, bu gün inanç denerek, özel olanın gettosuna tıklan dinlere, kapitalizm öncesinin “milletleri” idiye; bu gün onların işlevini yüklenen

milliyetçilik de, modern çağın dinidir.

Milliyetçiliğin cezası suçunun cinsinden olmalıdır. O nasıl eski çağlarda bu gün ulusçuluğun yaptığı işi yapanları inanç gettosuna kapattıysa, ona da aynı ceza verilmelidir. Ulusun ve ulusçuluğun cezası, onun politik alının dışına sürmek olmalıdır.

Ne var ki, milliyetçiliği, en demokratik veya en gerici biçimleriyle, diğer dinlerin yanına, inançla tanımlanmış özel olan gettosuna atmak henüz bu burjuva uygarlığı ve toplumunun ufku içindedir.

Burjuva uygarlığının ve ufkunun ötesi ise, özel ve politik ayrımının aşıldığı noktada başlar. Ulusal olanı özel olanda tutmak, aynı zamanda politik olanı ulusal olanla tanımlamak isteyen karşısında bir diktatörlük demek olacaktır. Bir sınıf mücadelesi aracı olarak devlet olduğu sürece, politik olan ve dolayısıyla da özel olan ve dolayısıyla bunların nasıl tanımlanacağı sorun olacaktır.

Sınıf mücadelesi aracı olarak devletin ortadan kalkması, aynı zamanda politik olanın da yok olması anlamına gelir. Ancak politik olan yok olduğunda, onun neye göre tanımlanacağı sorunu da ortadan kalkabilir.

Demokratik ve Gerici Ulusçuluk

Hemen görülebilir ki, soyut bir olanak olarak, örneğin Osmanlı Toprakları üzerinde yaşayan tüm dinlerden, dillerden halklar padişahın ve devletin egemenliğine karşı mücadele içinde; sonraki bölünme ve acılara uğramadan; dinler, diller etniler karşısında tarafsız; tıpkı ABD’de ya da Fransız Devrimi’nde olduğu gibi nispeten demokratik bir ulusun ortaya çıkmasına yol açabilirdi.

O zaman, bu Orta Doğu uygarlık alanı da, tıpkı Çin veya Hindistan gibi tarihsel bütünlüğünü koruyabilir; halkların boğazlaşmaları ve katliamlarına uğramadan yaşayabilirdi. Yani, demokratik ve devrimci bir ulusçuluk bile, bu uygarlık alanının tıpkı Çin veya Hint’te olduğu gibi bütünlüğünü korumasını sağlayabilirdi.

Osmanlı’ya ulusçuluk önce bu biçimler içinde girdi. Bugün Yunan ulusçuluğunun sembolü olmuş, Velensinli Rigas’ın hedefi Osmanlı topraklarında her hangi bir dil, din, etniyle tanımlanmayan bir ulustu.

Tevfik Fikret, Padişaha Suikast düzenleyen Ermeni devrimcinin başarısızlığına üzülen şiirler yazıyor; “*vatanım ruyi zemin milletin insanlık*” diyerek demokratik bir ulusçuluğu savunuyordu. Ermeni ve Balkan sosyalistleri de aynı demokratik ulusçu ve humanist özellikleri gösteriyorlardı.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Yani bugünkü gerici ulusçuluğun zaferi bir kader ve olası biricik yol değildi.

Ancak bu umut verici başlangıçlar, karşı devrimci sınıfların mücadelede önderliği ele almasıyla ve Osmanlı Devletinin gericiliğinin baskısıyla giderek geriledi ve ezildi.

Ulus bir dille, bir dinle, kültürle vs. tanımlayan bu çifte kavrulmuş reaksiyoner milliyetçilik heyulası komünizm heyulasıyla birlikte Avrupa’da (Almanya ve Orta Avrupa’da), aynı olaylar içinde ve ona bir cevap olarak ortaya çıktı.

Yani dünyada, ulusu bir dille, dinle, tarihle, kültürle tanımlayan, reaksiyoner ve gerici ulusçuluk heyulasını ortaya çıkaran bizzat Avrupa’daki “*Komünizm heyulası*”ydı.

Böylece burjuvazi hem demokratik görevleri bir kenara atarak modern devlet kurma olanağı elde ediyor; hem de geniş emekçi kitleler demokratik hedeflerden uzak tutulup aralarında çatışma yaratılabiliyordu. Bu bakımdan, etniye, dile, soya dayanan milliyetçilik, burjuvazinin ezilenleri kendi ideolojik egemenliği altına almak için bulduğu en etkili silahtır. Dolayısıyla bir sınıf mücadelesi

aracıdır.

Uluslar ve ulusçuluk; yani politik olanın ulusa göre tanımlanması; içinde mücadele edilecek nötr bir ortam değil; kendisine karşı savaşılmaması ve ortadan kaldırılması gereken bir karşı devrimdir; bir sınıf mücadelesi aracıdır. Ne yazık ki, sosyalist hareketin anlayamadığı bu olmuştur. Komünist Manifesto, uluslara karşı; politik olanın ulusal olana göre tanımlanmasına karşı bir savaş çağrısı olmamıştır. Bu nedenle de ulusu ulusçular gibi anladığı ve tanımladığı için fiilen ulusçu olmuştur. Paradoks gibi görünen ulusları sosyalistlerin kurması veya sosyalistlerin kolayca ulusçuluğun en gerici biçimlerine bile kaymalarının nedeni budur.

Tarihin sınıflar mücadelesi olduğu gerçeği, kendini tarihin uluslar mücadelesi olduğu biçiminde göstererek hükmünü sürdürüyordu. Yani Tarih tam da sınıflar mücadelesi olduğu için, uluslar mücadelesi olarak görünmektedir. Uluslar mücadelesi, burjuvazinin ezilen sınıflara karşı mücadelesinin bir biçimidir.

İlk zamanların nispeten demokratik ulusçuluğu, bundan sonra her yerde gerici ulusçuluk karşısında birbiri peşi sıra yenilgiler almaya başladı. Devrimci Demokratik ulusçuluğun son yükselişi ve başarısı, Amerika'da Kuzey'in Güney'e karşı zaferinde görüldü.

Amerika bu gün hala modern uygarlığın modeli ve ideali olmaya devam ediyorsa, bunu, siyahları ulusun tanımından dışlayan gerici ulusçuluğa karşı savaşmayı göze alıp bu zaferi kazanmasına borçludur.

Amerika'nın ulaştığı refah ve özgürlüklere ulaşmak isteyen her toplum ve bölge, ulusu dile, dine, soya, ırka göre tanımlayan gerici ulusçulukla savaşmayı göze almak ve ona karşı zafer kazanmak zorundadır.

Bu gün bile Amerika'ya meyden okumak isteyen Avrupa'nın yapmak zorunda olduğu ve yapmaya çalıştığı, bunu Prusya yolundan, yukarıdan gerçekleştirmeye çalışmaktan başka bir şey değildir.

Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve Gerici Ulusçuluk

Burjuvazinin kitlelerden korkusu ve karşı devrimciliği ve gerici milliyetçiliğin kesin zaferi Amerika'nın politikalarında son derece açık olarak görülebilir.

Ulus, beyaz adamlar, yani ırkla tanımlayan güneyin gerici ulusçuluğu ve ulusu böyle tanımlayan eyaletlerin ayrılması karşısında Kuzey, bu "*ulusların kendi kaderini tayin hakkıdır, ulusu neyle tanımlayacaklarına onlar kendileri karar verirler*" demedi; (gerçi Kuzey'in burjuvazisine kalsaydı bunu demeye de hazırды) ulusun böyle tanımlanmasına karşı bir savaş başlattı.

Ama aynı Amerika, yirminci yüzyılın başında, "*Wilson Prensipleri*" ile ulusun sadece dile, etniye, kültüre, yani gerici burjuvazinin gerici ulusçuluğuna göre tanımlanmasını evrensel bir kural haline getiriyordu.

Bir zamanlar Güney'e karşı, "*topraklar köle sahibine fahişelik değil, göçmen köylülere karılık yapsın*" diye savaşan Amerika, tüm dünyaya, burjuvazinin dine, dile, soya dayanan milliyetçiliğine fahişe olmayı dayatıyordu. Hiçbir devletin, dil, din, ırk, soy ayrımcılığı yapamayacağı gibi bir ilkenin yerini (çünkü güneye karşı savaş bu ilkede gerekçesini buluyordu), "*ulusların kaderini tayin hakkı*" ilkesi, yani bütün devletlerin dine, dile, soya, ırka göre tanımlanmasının meşruiyeti almıştı. Özgür köylülerin demokratik ulusçuluğunun yerini gerici bir emperyalizmin gerici ulusçuluğu almıştı.

Bu gün de durum değişmiş değildir. Globalizmin hayranları; "Ulus Devletin sonunun" geldiğinden söz edenler; ABD'nin Irak'a özgürlük getirdiğinden söz edenler bir şeyi unutuyorlar, eğer iddia edildiği

gibi Amerika hala o devrimci demokratik geleneklerini korusaydı, askeri ve ekonomik gücünü, tıpkı Güney'e karşı savaşında yaptığı gibi, ulusun ve politik olanın, dile, dine, soya, kültüre, dine göre tanımlanmasına ve tanımlayan devletlere ve hareketlere karşı kullanması gerekirdi. Bu ise, nesnel olarak işçilerin ve yoksul köylülerin desteklenmesi ve savunulması anlamına gelir. Çünkü böyle bir ulusçuluktan çıkarı olan tek toplumsal kesim onlardır.

Ama o Afganistan'da, "*Nation Bildung*"un (Ulus inşası) şeriata göre yapılmasını onaylamakta ve teşvik etmekte; Irak geçici hükümetini, tüm dinlerden, milliyetlerden dengelere ve etnik, dilsel ve dinsel ölçülere göre kurmakta ve bu tür milliyetçiliğe bir atılım vermekte; Türkiye gibi ulusu etni ve dille hatta dinle tanımlayan, İsrail gibi din ve soyla tanımlayan ırkçı devletlere en büyük desteği sunmakta; demokratik bir orta doğu projesini ve ulusun tanımından dili, dini, etniyi dışlamayı savunan Kürt özgürlük hareketine karşı, Ulusu Kürtlükle tanımlayan Barzani ve Talabani'yi desteklemektedir.

Böylece yerli egemen sınıflar ve ABD'nin çıkarları ve de bunların ulus tanımları tencereyle kapağı gibi birbirine uymaktadır. Aralarındaki sorun, ulusun neye göre tanımlanacağına değil, hangi etniye ve dine veya dile göre tanımlanacağındadır. Çıkarlar bu noktada çatışmaktadır.

ABD böylece yeni boğazlaşmaların yolunu açmaktadır. Buna ihtiyacı vardır, imparatorluk ancak, dinlere, dillere, etnilere göre bölünmüş bir dünyada kurulabilir ve sürdürülebilir çünkü. Dile, dine, etniye dayanan gerici ulusçulukla, emperyalizm ve imparatorluk planları etle tırnak gibi birbirini tamamlar.

O halde bölgedeki mücadele, ister bölge gericiiliklerine, ister ABD'ye karşı mücadele olsun, kesinlikle, dine, dile soya dayanan gerici milliyetçilikle bir mücadele olmak zorundadır.

Daha doğrusu, devrimci ve demokratik bir ulusçuluk için mücadele, otomatikman ABD'ye ve Bölge gericiiliklerine karşı bir mücadele de olur.

Elbette ezileni de ezileni de dine, dile, soya dayanan iki ulusçuluk karşısında, Örneğin Türkiye'de Türk ulusçuluğu karşısında ezileni (Kürt ulusçuluğunu) desteklemek gerekir.

Ama bu destek bir politik destek olmalıdır.

Bu destek aynı zamanda böyle bir ulusçuluğa karşı ideolojik ve teorik bir eleştiri ile ve onun politik alternatifinin yaratılması çabalarıyla birlikte yürütülmelidir.

Aksi yöndeki her düşünce ve davranış son duruşmada, gerici ulusçuluk anlayışına bir teslimiyetle, devrimci ve demokratik hedeflerin yitilmesiyle sonuçlanır.

Gerici Ulusçuluğun Kendi Dinamiği

1848 devrimlerinde ilk kez Almanya'da çıkan, soya, dile, etniye dayanan bu gerici ulusçuluk, diğer ülkelerin burjuvazisi de aynı gerici özellikler taşıdığından hızla yayıldı.

Ama onun kendisini üreten bir dinamiği de vardır. Bir ulus bir kere kendini böyle tanımladı mı, diğer devletler, halklarla ilişkisini de bu kritere göre tanımlamaya başlar. Yani başkalarını başka dilden, dinden, oldukları için baskı altına alır veya onlarla o nedenle ilişki kurar. O zaman, örneğin bu baskıya karşı ama yine kendini dil ile tanımlayan bir ulusçuluğu doğurur ve üretir. Ama bu sefer o yeni olan ve kendini aynı kriterlerle tanımlayan ulus da aynı şeyi yapar ve bu böylece gider. Bu süreç ve dinamik, bir bakıma, içinden hayatın doğduğu var sayılan organik çorbada ilk kendi kopyasını üreten molekülün harekete geçirdiği, canlıları yaratan, yeni hareket biçiminin ortaya çıkışına benzer. Bu ulusçuluk karşısında, Antik tarihten ve tarih öncesinden gelen bütün dil, din, kültür, etni bu yeni ulusçuluğun kendi şablonuna göre kolaylıkla dizebildiği proteinlerin yapı taşları olan amino asitler

gibidirler.

Ya da bu ulusçuluk bir vampir gibidir; kanını içtiğini de bir vampire dönüştürür.

Ta ki bütün yeryüzü vampirlerle dolana kadar.

Gerici ulusçuluk, biraz da bu kendi harekete geçirdiği, kendini üreten dinamiği nedeniyle bir kere ortaya çıktıktan sonra, bu dile, soya, etniye, dine dayanan gerici ulusçuluk bir saman yangını gibi tüm dünyayı kaplamıştır. Ulusçuluk zafer yürüyüşünü demokratik değil bu gerici ulusçuluk üzerinden yapmıştır ve bu gün artık dünyada bir ulusa ait olmayan bir tek santimetre toprak; bir tek insan kalmamıştır. Dünya artık vampirlerin dünyasıdır.

Ama bu gerici ulusçuluğun ilerleyişine ve tarihsel zaferine en büyük katkı aynı zamanda işçi hareketinden ve sosyalistlerden gelmiştir; bu ulusçuluk zafer yürüyüşünü asıl enternasyonalistlerin eliyle götürmüştür.

İşçi Hareketi ve Demokratik Ulusçuluk

Burjuvazinin demokratik ve cumhuriyetçi ulusçuluğu terk etmesinden sonra da, onun devrimci ve demokratik döneminin ideallerini savunan işçiler ve sosyalistler bunu *demokratik cumhuriyet* biçiminde bir süre savunmaya devam ettiler.

Birinci Enternasyonal ve İşçi hareketi Amerikan İç savaşında, Güney karşısında Kuzey'i karşısında en küçük bir tereddüt duymadan desteklerken, aynı zamanda bu demokratik ulusçuluğu gerici ulusçuluk karşısında savunmuş oluyordu.

Bu anlayış çerçevesinde daha sonra "*ulusların kendi kaderini tayin hakkı*" olarak tanımlanan şey, kendini örneğin bir etniye göre tanımlayan bir ulusun kendi kaderini tayin hakkı olarak değil; ulusu etniye veya dile göre tanımlamayı reddedenlerin bir hakkı olarak algılamıyordu. Yani eğer kendini, gerici ulusçuluğun kriterleriyle tanımlamıyorsa, bütün dillerin, dinlerin, kültürlerin eşitliğine dayanan, bunların politik bir anlamının olmadığı bir Demokratik Cumhuriyette, isteyen bir köy bile, bunları savunduğu takdirde ayrılabilirdi. Cumhuriyet özgür komünlerin birliği olarak anlaşılıyordu ve bunu engelleyecek bir mekanizma olmamalıydı.

Engels, örneğin meşhur Alman Sosyal Demokrat partinin program taslağının eleştirisinde şöyle yazıyordu:

"O halde, merkezi cumhuriyet. Ama, 1798'de kurulmuş, imparatorsuz imparatorluktan başka bir şey olmayan bugünkü Fransız Cumhuriyeti anlamında değil. 1792'den 1798'e kadar, her Fransız ili, her komün (Gemeinde), Amerikan modeline göre, tam idari özerkliğine sahipti; bizim de aynen sahip olmamız gereken şey budur. Bu özerkliğin nasıl örgütlenebileceğini ve bürokrasiden nasıl vazgeçilebileceğini, Amerika ve Birinci Fransız Cumhuriyeti bize göstermiş bulunuyor."

Yani "*ulusların kaderini tayin hakkı*", *Demokratik Cumhuriyetin* otomatik sonucu idi. Ama bu hak, ulusu bir dille, dinle, etniyle ırkla tanımlama hakkı değildi; demokratik cumhuriyet bu hakkı reddediyordu. Amerikan iç savaşının tereddütsüz desteklenmesinin anlamı da buydu.

Ne var ki iki kanaldan bu demokratik ulusçuluk işçi hareketine egemen ikinci ve üçüncü enternasyonal partilerince terk edildi.

Daha Birinci Dünya Savaşı öncesinde, Batı Avrupa'nın neredeyse bütün sosyalist partileri, burjuvazilerinin emperyalist yayılmacılığının bile destekçisi olmuşlardı. Elbette bunun ardında, o zamanki Sosyalist ve İşçi hareketinin çekirdeğini ve esas büyük bölümünü oluşturan ülkelerin sömürgelemlerden aldıkları karlardan kırıntılarla işçileri ve sendikacıları kendi zafer arabalarına

bağlamaları vardı. Yani bu dünyadaki işçi hareketinin imtiyazlı bir zümresi haline gelenlerin kendi zümre ve kısa vadeli çıkarlarını savunmalarıydı. Bu temelde, Kapitalist ülkelerdeki bütün Sosyal Demokrat partiler fiilen, bu gerici milliyetçiliğin savunucuları haline gelmişler ve devrimci ve demokratik programı terk etmişlerdi.

Elbette, bu kolay zaferde, bir ulus teorisinin ve uluslara ilişkin bir programın olmaması kadar; sosyalist teorinin içindeki, onun organik bir bileşimi olmayan ama içinden çıktığı Aydınlanmanın kalıntısı olan ilerlemeci tarih anlayışının ve Avrupa merkeziliğin etkileri buna bağlı olarak ezilen ulusların ve sömürgelerin bir mücadele öznesi olarak görülmemesi de bu gericiliğin işçi hareketine egemen olmasını kolaylaştırmıştır.

Ne var ki, 1917'devriminden sonraki gelişmeler, başlangıçta savaş ve devrim döneminde bu milliyetçiliğe karşı mücadele içinde şekillenmiş Üçüncü Enternasyonal partilerine de egemen oldu. Bunun nedeni, geri ülkede başlayan devrimin, ileri ülkelere yayılamaması, bu tecrit ve savaş ve iç savaş sonucu olarak da Rus İşçi sınıfının fiili yok oluşu koşullarında, bir Bürokratik tabakanın bu devleti ve bunun prestiji ve örgütsel gücüyle de Üçüncü Enternasyonal'i ele geçirmesiydi.

Bu da bir kere başlayınca kendini besleyen bir süreç yarattı. Bürokrasinin milliyetçi, diğer ülkelerdeki partileri ve işçi hareketini Sovyet diplomasi ve dış politikasının bir avadanlığı olarak değerlendiren stratejileri peş peşe kapitalist ülkelerde ve geri ülkelerde yenilgilere yol açıyor, bu yenilgiler de bizzat gericiliğin egemenliğini güçlendiriyordu. Böylece örneğin 1929 buhranı gibi, tarihin gördüğü en büyük ve kapsamlı buhranlar, hiçbir başarı kazanılmadan ve Almanya'da olduğu gibi tayin edici yenilgilerle ve moral bozukluklarıyla sonuçlanıyordu. Faşizm ve İkinci Dünya savaşı bu günahların kefareti ve cezası olarak gerçekleşebilmişti.

İktidarını her türlü demokrasiden uzak, bürokratik, merkezi devlet aparatına borçlu olan bir bürokrasi, demokratik bir cumhuriyeti savunamazdı. Böylece kapitalist ülkelerde burjuvazinin ve Sosyal Demokrat partilerin yaptığını bu sefer Sovyetler ve Üçüncü Enternasyonal partileri de yapıyordu.

Öyle ki en kötü durumda bile, her türlü dil, din, etni, kültürü politik tanımlamadan dışlaması ve tüm dillere, kültürlere eşitlik sunması gereken Sovyetler Birliği topraklarında, dillere, soylara dayanan uluslar ve milliyetler yaratılıyordu. Sovyetler Birliği adının ve bayrağının her türlü dile, etniye, dine ilişkin çağrışımından azade; politik olanı ulusal olandan dışlayan ve sınırları tanımayan göndermeleri bile unutulmuş bulunuyordu.

Ama bu bürokrasinin zararı sadece işçi hareketine olmadı, sömürgelerde ve geri ülkelerdeki devrimci demokratik karakterdeki Komünist Partilerdeki ideolojik etkileri ve idari dayatmaları aracılığıyla, devrimci bir köylü tabanına dayanan devrimci demokrasinin de, devrimci demokratik geleneklere ve programa yabancılaşmasına, Fransız devriminden bile daha geri bir ulusçuluk anlayışına ve bürokratik devletlere yol açıyordu.

Nerede bu hareketler başarıya ulaşırsa (Yugoslavya, Çin, Küba) Sovyet bürokrasisine rağmen oldu. Sovyet bürokrasisinin tek etkisi, kendi gerici ideolojisini ve bürokratik devlet ve burjuvazinin devrimci dönemi kadar bile olsun demokratik karakteri kalmamış gerici milliyetçilik hastalığını onlara bulaştırmak oldu.

Böylece ne ileri ülkelerin işçi hareketlerinde, ne geri ülkelerin kurtuluş savaşlarında ne de bizzat o "Sosyalist" denen ülkelerde, burjuvazinin devrimci dönemindeki kadar olsun ilerici, yurttaşlığa dayanan bir ulusçuluk ve demokratik bir program olmadı. Hep kendini dile, soya, kültüre göre

tanımlayan uluslar kuruldu. Ulusal tarihler yazıldı ve ulusçuluk övüldü.

Bütün bu nedenlerle, Tarihin garip alayı, Ulusçuluk heyulasının dünyaya egemen olmasının en büyük suçlusu bizzat “Komünistler” olmuştur. Ulusçuluk heyulası, dünyaya “Komünizm Heyulası” peleriniyle egemen olmuştur. Komünistler bu karşı devrimin bilinçsiz savunucuları ve yayıcıları olmuşlardır. Tarihin gelmiş geçmiş en büyük trajedisi ve yanlış anlaması budur.

Böylece, devrimci ve demokratik ulusçuluğu savunacak hiçbir modern sınıf kalmıyordu. Burjuvazi de, işçiler de gerici ulusçuluğun savunucularına ve yayıcılarına dönüşüyordu. Balkanların veya Çin’in devrimci köylülüğü aynı gerici ulusçuluğu savunan partilerin öncülüğünde hareket ediyordu. Dünyadaki, kendini dile, soya göre tanımlayan ulusların çoğu kendine sosyalist diyenler tarafından kuruluyordu.

Ve sosyalist hareket bu gerici ulusçuluğa dayanınca; bu sefer burjuvazinin de kendini sosyalist olarak tanımlamaması için bir neden kalmıyor ve burjuvazinin gerici milliyetçiliği de kendini sosyalizm olarak ifade ediyordu.

Böylece dünün milliyetçilerinin kolayca sosyalist olmaları ve sosyalist bir söylem bir gelecek vaat etmediğinde de aynı kolaylıkla tekrar saf milliyetçilere dönüşmelerinde hiç de şaşılacak bir yan kalmıyordu.

Bu nedenle bütün dünyada, dine, dile, soya, kültüre dayanan milliyetçiliğin en militan savunucularının eski sosyalistler veya sosyalizm yükünden kurtulmuş eski sosyalistler olması hiç de şaşırtıcı değildir.

Bu öyle yerleşmiş bir gerici ulusçuluk anlayışıdır ki, örneğin Avrupa Birliği’nde olduğu gibi, ABD’nin rekabetine karşı ortak bir siyasi irade oluşturabilmek için, Avrupa’da dine, dile, dayanmayan bir ulusun, yukarıdan reformlarla kuruluşuna veya globalleşmenin ve post Fordist üretim yöntemlerinin ve elektronikteki devrimin bir sonucu olarak burjuvazinin bütününü ekonomik kaygılarla, çok kültürlülükten, ana dilde eğitim hakkından, yani şu sözde “ulus devletin sonu”ndan söz edilmesine ve bu yöndeki reformlara bile karşı çıkmaktadırlar.

Böylece, sosyalistler, kendi sosyal konumları veya öznel istemleri ne olursa olsun, en gerici oligarşilerin en militan destekçileri haline gelmektedirler.

Devrimci Marksistler ve Ulusçuluk

Ama bütün bu gerici milliyetçilik karşısında, milliyetçi sosyalizm anlayışına karşı mücadele edip, sosyalizmin devrimci geleneklerini savunma çabasında olmuş küçük radikal sosyalist akımlar da daha iyi bir durumda değildirler.

Onlar bir kere, tarihin bu geri gidişinin nesnel koşullar haline geldiğini, yani dünya işçilerinin yüz yıl önce kat ettikleri yolu, bu sefer “dizlerinin üzerinde” kat etmesi gerektiğini görememekte, demokratik bir cumhuriyet hedefini hor görüp, gerçeklikle ilişkisi olmayan, gelişmiş ülkelerde bir buhran döneminde işçi hareketinin kendi deneyleriyle bir ikili iktidara varmasının yolunu açmaya yönelik “Geçişsel Talepleri” tekrarlamakla yetinmekte, ama gerçekte bir karşılığı olmadığı için de pratikte tipik sendikal-ekonomik mücadeleye gömülerek, işçileri gerici Ulusçuluğa karşı devrimci ve demokratik bir mücadeleden uzak tutmakta, fiilen gerici milliyetçiliğe hizmet etmekte ve işçileri tecrit etmektedirler.

Ama bunlar aynı zamanda, gerici bir ulusçuluğu da savunmaktadırlar. Çünkü en iyi durumda, yani her ikisi de etniye ve dile göre tanımlanmış ulus ve ulusal hareket karşısında, sadece “Ulusların Kaderini Tayin Hakkı”nı savunarak, ulusun neye göre tanımlandığını hiç problematize etmeyerek ve gerici

ulusçuluğa karşı bir ideolojik mücadele ve politik program geliştirmeyerek, fiiliyatta çok devrimci bir görünüm altında gerici ulusçuluğu da savunmuş olmaktadırlar

Tarih ve Ulusçuluk

Devrimci demokratik bir ulusçuluğun yani Demokratik bir Cumhuriyetin ulusunun etnisi, dini, dili, soyu olmadığı gibi, tarihi de olamaz. Hem genel olarak ulusların tarihi yoktur, hem de etniye, soya, dile, dine dayanan ulusçuluğun aksine, demokratik bir cumhuriyet'in yurttaşlarından oluşan bir ulusun tarihe de ihtiyacı yoktur.

Halbuki, açın sosyalistlerin yazılarına bakın, hepsi, o etniye, dile, soya göre tanımlanmış ulusların tarihlerinden, onlardaki demokratik geleneklerden söz etmektedirler.

Ulusların demokratik geleneklerinden ve tarihlerinden söz etmenin kendisi gerici bir ulus anlayışının ifadesinden başka bir şey değildir. Ancak soya, dile, dine, kültüre dayanan ulusçulukların bir tarihe ihtiyacı vardır.

Devrimci ve Demokratik bir ulusçuluk bir tarih yaratmaz ve yaratamaz. Tarihi onun kendisiyle başlar. Ve gerçekten devrimci ise, onun ilk görevi kendisinin bir an önce sonunu getirmektir. Tıpkı ezilenlerin iktidar aracı olacak bir devletin esas görevinin kendisinin sönüşünü hızlandırması gibi. Demokratik bir ulusçuluk da ilk planda, ulusal olan ile politik olanın çakışmasını, yani sınırları aşmayı, ne kadar demokratik olursa olsun ulusal devletlerin sonunu hedeflemelidir.

En eski ulus olan Amerikan ulusunun bir tarihi yoktur. Ama gerici ulusçuluğun diyalektiği öyledir ki, bunlar daha sonra çıkmış uluslar olmalarına rağmen, gerici ulusçuluğa dayanan bütün ulusların nedense yüzlerce ve binlerce yıllık tarihleri vardır. Gerçekte bu tarih yoktur yaratılmıştır. Bu tarih insanlığın tarihi yağma edilerek inşa edilmektedir. Ve bunun en büyük suçlularından biri de, demokratik, ilerici ve hatta heretik ulusal tarihler yaratan ve yazan sosyalistlerdir. En büyük gericilik, en devrimci tarihçilik biçiminde görünmektedir. En gerici ulusçuluk, tarihteki zafer yürüyüşünü yine sosyalist ve komünistlerin eliyle yapmaktadır.

Orta Doğu, ancak tarihi kendisiyle başlayan, tıpkı, dilsiz, dinsiz, soysuz, kültürsüz ve geleneksiz olduğu gibi tarihsiz bir ulus veya uluslar olduğu takdirde tarihine uygun bir tarih yazmaya başlayabilir.

Osmanlı ve Ulusçuluk

İşte, Roma, Bizans'ın devamı olan, Orta Doğu Akdeniz uygarlık alanının imparatorluğu olan Osmanlı'nın ulusçuluk karşısında nasıl kurt dalmış sürüye döndüğünün anahtarı ulusçuluğun bu biçiminde gizlidir.

Ulusçuluğun henüz demokratik olup, ulusu yurttaşlık haklarıyla tanımlayan biçiminin rüzgarının estiği zamanlar; o topraklarda ne modern kapitalist ilişkiler ne de böyle bir ulusçuluğu bayrak edecek burjuvazi vardı. Bunlar ortaya çıktığında ise, artık ne burjuvazinin böyle cesareti kalmıştı ne de böyle bir ulusçuluğun rüzgarı.

Keza onda böyle devrimci ve demokratik bir ulusçuluğu savunacak güçte bir işçi sınıfı da yoktu. Böyle bir sınıf ortaya çıktığında ise, o sınıfın bütün partileri çoktan Stalinizm'in aynı gerici ulusçuluğunun egemenliği altına girmiş bulunuyordu.

Böylece Orta Doğu'ya diğer uygarlıklar karşısında gücünü veren, halkların ve dillerin kastlaşmaması ve seslere dayanan bir yazı gibi özellikler, onun parça parça olmasının ve güçsüzlüğünü temelini oluşturdu.

Böylece bölgenin son imparatorluğu olan Osmanlı hem Müslüman devlet sınıfları hem de ezilen Hıristiyan halkların burjuvazisi tarafından gerici bir ulusçuluğun batağına çekildi. Demokratik Cumhuriyetçi bir ulusçuluğun sadece çok cılız yankıları görülebildi.

Ulusları dile, dine, soya göre tanımlayan gerici ulusçuluk, ulusu aynı şekilde tanıyan egemen ulus veya o dinden ve dilden olanları baskı altında tutan bir arkaik rejime karşı nesnel olarak ilerici ve kurtuluşçu bir işlev görebilir, ama bu onun gerici özünü ortadan kaldırmaz.

Bu anlamda Balkan ve Anadolu'nun Hıristiyan halklarının ulusçuluğu nispi bir ilerici taşıdığına da, kendi benzeri Osmanlı egemen devletçiliğinin önce dine ve sonra etniye, dile ve ırka dayanan ulusçuluğunun ortaya çıkmasına ebelik de yapmıştır.

Kendilerini dile ve etniye göre tanımlamış Balkan ulusları Osmanlı egemenliğine karşı mücadeleleriyle nesnel olarak ilerici bir işlev gördülerse de; demokratik ve devrimci bir ulusçuluğa dayanmadıkları için, sadece Osmanlı egemenlerini değil, Müslüman ahaliyi de Balkanlardan sürdürdüler. Eğer gerçekten demokratik karakterde olsalar ve böyle özgürlükler getirselerdiler, o Müslüman ahali kolayca, keyfi ve baskıcı Osmanlı egemenliğine karşı kazanılabilir veya tarafsızlaştırılabilirdi.

Yani Balkanlardaki ulusal hareketler, bir Fransız devriminin Alsas Loren'deki Almanlara sağladığı özgürlükleri sağlama yoluna girmeyerek, o gerici ulusçuluğun kendisinin benzerlerini yaratmasının yolunu açtı. Böylece Balkanlardan atılan Müslüman ahalinin aynı gerici ulusçuluğunu ortaya çıkardı. Anadolu'nun Hıristiyan halklarını katleden ve sürenlerin önemli ölçüde Balkanlardan kaçan Müslümanlar ve onlara dayanan devlet sınıfları olması rastlantı değildir.

Keza, Balkanlardaki gerici ulusçuluğa dayanan devletler de kuruldukları andan itibaren dayandıkları ulusçuluğun gerici özelliklerini birbirlerine karşı da göstermişlerdir. Her biri tanımını, etniye, dile, soya, dile göre yaptığından, her devletin topraklarında yaşayan diğer din, etni, ve dillerin tasfiyesi ve dolayısıyla bunun için çatışmalar, katliamlar ve sürgünler gündemden düşmez olmuştur.

Bunun en son örneği, Yugoslavya'nın parçalanmasında görüldü. Balkanlaşma gerici ulusçuluğun bir ürünüdür.

Türk Ulusçuluğu

Bir yandan gerici ulusçuluk örneğine göre, diğer yandan bizzat Müslüman devlet sınıflarının egemenliklerini korumak için kendilerine bir ulus yaratmak zorunda olmaları nedeniyle şekillendiğinden, yani bir devlet sınıflarının egemenliğini korumanın aracı olduğundan, Türk ulusçuluğu başından beri en küçük bir ilerici ve kurtuluşçu özellik taşımamıştır. Türk ulusçuluğunun, Balkan ve diğer Hıristiyan ulusların ulusal hareketleri kadar olsun nesnel olarak ilerici bir karakteri bile olmadı. Türk ulusçuluğu, Balkan ve Anadolu'nun Hıristiyan halklara dayanan ulusçuluğunun aksine, onlar gibi Osmanlı'nın egemenliğinden kurtuluşun bir aracı değil, Osmanlı'nın egemenliğinin ve imtiyazlarını korumasının bir aracıydı.

Bu ulusçuluk Alman emperyalizminin Hint yolunu açmak ve Rusya'yı arkadan kuşatmak için geliştirdiği Panislamizm ve Pantürkizm ideolojilerinin de etkisiyle her zaman emperyal ve ırkçı bir karakter de taşıdı.

Ama aynı zamanda bu ulusçuluk, Rum ve Ermeni burjuvazisi karşısında Müslüman ahalden bir Türk ulusu yaratarak kendine dayanacağı bir kitle yaratma ihtiyacı içindeki Musevi ve Sabetaycı liman şehirleri burjuvazisinin de çıkarlarının da bir ifadesiydi.

Kendine Türklerin atası adını veren ve kelimenin gerçek anlamında da öyle olan – (Türklerin atası o ise ondan önce Türkler diye bir şey de olmaması gerekir ve aslında yoktur da) Atatürk, Osmanlı devlet sınıfları ile Levant'ın Musevi burjuvazisinin çıkarlarının bu çakışmasını sembolize ediyordu. O Selanik'te Sabetaycılarının modern okullarında eğitim görmüş bir Osmanlı generali idi.

Böylece Müslüman Osmanlı devlet bürokrasisi ve liman şehirlerinin Yahudi ve Sabetaycı burjuvazisi, tıpkı Allah'ın insanı kendi suretinde yaratması gibi Türk ulusunu kendi suretinde yarattı. Ama kendisi, İslam zırhıyla zırhladığı için dil ve din haricinde, bizzat Yunan ve Ermeni uygarlıklarının mirasını sürdüren Bizans tarafından kültürel olarak fetih edilmiş bir sınıf ve kastı.

Böylece yaratılan Türk ulusu, Kültürel olarak Bizanslı, yani Rum ve Ermeni; dil olarak Türkçe, din olarak İslam oluyordu. Hafızasını yitirmiş bir Rumluk ve Ermenilik; uydurulmuş bir dil (Türk Dil Kurumu), uydurulmuş bir Tarih (Türk Tarih Kurumu) ve uydurulmuş bir İslamiyet'e (Diyanet İşleri) göre tanımlanan bu ulus tam anlamıyla şizofrenik bir varlıktır artık.

Ama nasıl Balkan ulusçuluğu Türk ulusçuluğunu kendi örneğine göre yarattıysa; Türk ulusçuluğu da Kürt ulusçuluğunu kendi örneğinde yarattı. Kendi bütün hastalıklarını ona da aktardı ve ona aktardığı hastalıkların yarattığı zaafarla egemenliğini sürdürdü.

Bölge İçin Sonuç

Ulus, soya, dine, kana, dile, tarihe göre tanımlayan gerici ulusçulukların hiç birisinin bölgenin sorularına bir çözüm getiremeyeceği çok açıktır. Yapılması gereken, ulusun tanımından dili, dini, soyu, kültürü, dili dışlamaktır. Dili, dini, ulusu, soyu ve tarihi olmayan; ulusu yurttaşlara; yurttaşları haklarına göre tanımlayan bir demokratik ve cumhuriyetçi yapı bir çıkış sunabilir.

Bölgede, Devrimci ve Demokratik dönemin kaynaklarına dönerek; ABD'nin ve bölge egemenlerinin ihtiyacı olan gerici, dile, dine, etniye, tarihe dayanan ulusçuluğa karşı, tıpkı Amerika'daki Kuzey eyaletlerinin Güney eyaletlerine karşı savaştığı gibi savaşıyor, gerici ulusçuluk karşısında demokratik ve cumhuriyetçiliğe dayanan bir ulusçuluk gerekmektedir.

Bu gün var olan ulusların ve ulusçuların hepsi böyle demokratik bir ulusçuluğun karşısındadır. Amerika bu gerici ulusçuluğun en büyük teşvikçisidir.

O halde, Türklerin, Kürtlerin, Arapların, Şiilerin, hasılı tüm dillerden, kültürlerden, dinlerden ve soylardan insanların, ulusu dile, dine, soya, kültüre göre tanımlamaya karşı çıkanlarının bir araya gelmesi gerekmektedir. Türkiyeli işçiler ve halk, ulusu Türk soyu, dili ve kültürü ve tarihiyle tanımlayan Türk'lerle bölünmeden, Kürdistanlı işçiler ve halk, ulusu Kürt soyu, dili ve kültürü ve tarihiyle tanımlayan Kürtlerle bölünmeden; Iraklı, Suriyeli veya başka ülkeli işçiler ve halk; ulusu Arap soyu, dili, kültürü ve tarihi ile tanımlayan Araplarla bölünmeden; Yahudiler ulusu Yahudi soyu, dini, kültürü ve tarihiyle tanımlayan Yahudilerle bölünmeden ne her hangi bir ülke demokratikleşebilir ne de bölgenin parçalanmışlığı ve kanaması durdurulabilir.

Demokratik Ulusçuluğun İkili Karakteri

Bu devrimci ve demokratik ulusçuluğun genel olarak dünya ekonomisi ve zengin ülkeler; özel olarak bölge ve geri ülkeler bakımından çok farklı anlamları vardır.

Bu gün çağımızda, globalleşme öylesine gelişmiştir ve zengin ve fakir ülkeler arasındaki fark öylesine açılmıştır ki, *ileri ülkelerdeki, en demokratik ulusçuluk bile, dünya çapındaki bir ırk ayrımcılığının, dünya çapındaki bir apartheid sisteminin aracı olmaktadır.*

Amerika ya da Avrupa mı? Bunlar kendi içlerinde, ulusun tanımından bütün dinsel, dilsel tanımları

dışlarlarken, dayandıkları ulusçuluk, dünyanın yoksullarının bu hudutların dışında kalan gettonun duvarları içinde tutulmasının aracı olmaktadır. Bu, en ilerici tanımlara dayanan, bütünüyle demokratik karakterdeki ulusçuluğun ve ulusal sınırların bile üretici güçlerin bu günkü gelişmişlik düzeyinde gerici karakterinin bir yansımasıdır.

Klasik uygarlıklar çağında, dünya ticareti henüz çok küçük ve lüks mallarla sınırlıyken bile, ticaret yolları Çin, Hint, İran ve Orta Doğu-Akdeniz alanlarında imparatorlukları gerektiriyordu. Bu gün ise globalleşme akıl almayacak boyutlara ulaşmıştır. Malların çoğu dünyanın başka ülkelerinden gelmekte ve bizzat o malların kendileri de başka ülkelerde üretilmiş mallardan oluşmaktadır. Böyle bir dünyada, ne kadar büyük olursa olsun ve ne kadar demokratik kriterlere gör tanımlanmış olursa olsun, ulusal devlet hiçbir zaman sorunlara bir çözüm getiremez.

Ulusal devletlerin olduğu bir dünyada tek çözüm, dünya çapında bir imparatorluk olabilir. Kapitalizmin ve emperyalizmin çözüm önerisi budur. Ama bu çözümün kendisi bir çelişkidir. İmparatorluk ancak başkaları parçalanmış ve bölünmüş, güçlerini birleştiremez durumdaysa mümkündür. Yani dünyayı bir imparatorluğun egemenliği altında birleştirmek onu olabildiğince küçük, iradesiz ve güçsüz parçalara bölmekle olur. Bu eğilim ister Avrupa'nın ABD tarafından eski ve yeni diye bölünmesi girişimlerinde, ister Irak'ta siyasi olanın dinler, diller ve etnilere ve onların dengelerine göre tanımlanmasında açıkça görülmektedir. Bu hiçbir zaman bir çözüm olamayacağı gibi, aynı zamanda çok kan ve acı demektir.

Buna cevap ise, ömrünü çoktan doldurmuş ve bu imparatorluğun stratejisine hizmetten başka bir işe yaramayan, dile, dine göre tanımlanmış uluslar hiç olamaz. Bunun bir tek cevabı vardır: politik olanın tanımından ulusal olanı kaldırmak. Tüm ulusal sınırları havaya uçurmak. İnsanların hak ve görevlerine göre oluşmuş demokratik bir dünya cumhuriyeti. İş gücünün serbest dolaşımı.

Bu bakımdan, gerek **dünya çapındaki sorunlar** bakımından; gerek **zengin ülkelerin işçileri** bakımından, **en demokratik bir ulusçuluk bile bir gerici programdır**. Çünkü, artık uluslar, en demokratik biçimleriyle bile, tüm mallar ve sermaye serbest dolaşırken, iş gücünün serbest dolaşımının önünde bir engeldir. Dolayısıyla dünya çapındaki apartheid sisteminin bir aracı olarak, zengin ülkelere olmayan insanları yoksulların toplandığı bir rezervatta tutmanın aracı olarak işlev görmektedir.

Dünya çapında ve ileri ülkeler açısından program, ulusun tanımından dili, dini, soyu dışlamak değil (ki zengin ülkelerde bu büyük ölçüde gerçekleşmiştir), *nasıl tanımlanırsa tanımlansın, politik olanın ulusal olana göre tanımlanmasına son vermek* ve ulusları, layık olduğu yere, eski dinlerin arasına, inanç alanına, özel alana yollamaktır.

Bu pratik olarak bütün sınırların kalkması anlamına gelir. Aslında dünyanın yoksulları şimdiden ayaklarıyla bu programa oy veriyorlar. Denizlerde, dağ doruklarında, nehirlerde; yayan ya da derme çatma kayıklarla, gemi ambarlarında, tırlarla bin bir yoldan o ulusal sınırları ve duvarları aşmaya, hapsedildikleri rezervattan ya da dev Bantustan'dan kaçmaya çalışıyorlar.

Bu anlamda dünya çapında iş gücünün serbest dolaşımı; gittiği yerde çalışan ve vergi verenin tüm sosyal ve siyasal haklara sahip olması, her demokrat ve sosyalistin, her işçinin savunması gereken asgari bir programdır. Ama zaten bu program, fiilen, ulusal devletlerin sonu ve ulusal olanın özel ve inanç alanına tıklmasından başka bir şey de değildir.

Ne var ki, böyle bir program, zengin ülkelerin emekçi ve işçilerince savunulmamaktadır. Savunulmamasının nedeni de şudur: Böyle bir programın gerçekleşmesi, zengin ülkelerin düzeyinde

belirli bir düşmeye yol açar. Hem zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki eşitsiz mübadeleden doğan değer transferi son bulur; hem de zengin ülkelerde iş gücünün fiyatının düşmesine yol açar. Kimse daha kötü sonuçlar için mücadele etmeyeceği hatta onlara karşı direneceği için, gelişmiş ülkelerin işçileri böyle bir demokratik programa karşı durma eğilimindedirler.

Ama zengin ülkelerin işçileri ve ücretlileri istemedikçe yeryüzünden kapitalizm kalkmayacağından, bu aynı zamanda insanlığın çıkmazını da göstermektedir. Yoksul ülkelerin işçileri dünya çapında eşitlikçi bir düzeni; ulusal sınırların kaldırılmasını isteyebilir ama yapamaz; zengin ülkelerin işçileri ise yapabilir ama istemez.

Bu açmaz, dünyadaki ezilenlerin karşısında bulunduğu en büyük açmazdır ve bu açmaz çözülmedikçe, bırakalım sosyalizmi insanlığın yaşaması bile mümkün görülmemektedir.

*

Ama üçüncü dünyada, yani zengin ülkelerin dışında, İmparatorluğun bölme ve güçsüzleştirme stratejisine karşı, devrimci ve demokratik ulusçuluk hala bir savunma mevzii olarak ve birleştirme potansiyeliyle, emperyalizmin böl ve hükmet stratejisini boş düşürmek için ilerici ve kurtuluşçu bir işleve sahiptir. Örneğin, Orta doğuda, ABD veya Avrupa gibi bir Ortadoğu Demokratik Cumhuriyeti, hem bölgenin insanlarına daha büyük bir refah, daha kansız bir yaşam sunar; hem de ABD ve diğer emperyalistlerin planlarına karşı koymak için daha büyük bir güç ve irade birliği sağlar.

Ve o zaman belki Tarih böyle daha uzun bir yoldan, bu günkü yaşam düzeyleri ve gelirler arasındaki derin bölünmüşlüğe bir son verip, dünyanın ücretlilerinin ortak bir programda birleşmesinin koşullarını yaratabilir.

Globalleşme ve Ulusçuluk

Dünya çapında globalleşmenin ve iş gücü göçlerinin etniye, dile, dine göre tanımlanmış ulusları belli bir zorlaması bulunmaktadır. Kendini dile, dine göre tanımlayan devletlerin ve ulusların giderek ekonomik gelişmeyi engelleyici bir işlev gördüğü ortaya çıkmaktadır. Örneğin, ana dilde eğitimi reddetmek ve zorla asimilasyon, hem toplumsal çatışmaları keskinleştirmekte, hem iş gücünün gereken eğitimi sağlanamamakta, burjuvazinin rekabet gücünü yitirmesi sonucunu vermektedir.

Bunun için iki farklı ulusçuluk anlayışının damgasını taşıyan bir örnek alınabilir. Örneğin, Fransızca bile konuşamayan Zidane'yi Fransız milli takımına almakta bir kompleks göstermeyen Fransa, Zidane'nin attığı gollerle dünya şampiyonu olurken; Almanya'da doğup büyümüş ve Almanca'ya Türkçe'den daha hakim Türkiye kökenli futbolcularına, soya, kana, dile dayanan ulusçuluğunun gelenekleri nedeniyle yükselme ve milli takıma girme olanakları tanımayan Alman futbolu gerilemektedir. Almanya'nın bu gerici milliyetçiliğinin kurbanı olan bu futbolcular ise, yine aynı

milliyetçilik kanalından Türkiye'yi dünya üçüncüsü yapmaktadır. [\[2\]](#)

Ayrıca ana diline hakim olamayanların başka dilleri öğrenemediği bunun ise iş gücünün eğitimini zorlaştırdığı ve kalitesini düşürdüğü bilinen bir gerçektir.

Bütün bu gibi nedenlerle, burjuvazi, dünyada genel olarak, milletin tanımından dili, dini, etniyi dışlama eğilimine girmiş bulunmaktadır. “Çok kültürlülük” ya da “ulus devletinin sonu” söylemlerinin yaygınlaşması, aslında burjuvazideki bu değişimin bir ifadesidir.

Bunun yanı sıra, şimdi Avrupa Birliğini oluşturanlar gibi, bir zamanlar kendini genellikle soya, dile göre tanımlanmış uluslardan oluşan devletlerin, ABD'ye rekabet edebilmek; küçük devletlerin ulusal pazarlarının bukağılarından kurtulmak için birleşme eğilimine girmeleri ve Avrupa ulusu

çerçevesinde bu kimlikleri, ağır çekimle, yukarıdan ve Prusya yoluyla giderek politik alanın dışına itmek zorunda olmaları gibi eğilimler de özellikle, Türkiye’de, devlet sınıfları karşısında burjuvazinin dile, soya, dine dayanmayan bir ulusçuluğa geçme eğilimi göstermesine yol açmaktadır. Bu her ne kadar eski gerici milliyetçiliğe göre bir ilerleme anlamına gelirse de, demokratik olmaktan çok uzaktır. Demokratik Cumhuriyet sadece ulusun tanımından dili, dini vs. dışlamaktan ibaret değildir. O aynı zamanda pahalı, baskıcı, bürokratik olmayan, ulusun çoğunluğunun iradesine karşı kullanılmayacak bir cihaz demektir ve bu nedenle bu günkü pahalı, baskıcı, bürokratik cihazların parçalanmasını gerektirir. Burjuvazi ise iş buralara gelince son derece korkaktır ve buralara gelir diye korkmakta ve Bürokratik oligarşiye karşı tutarlı bir tavra girmemekte sürekli onunla uzlaşma yolları aramaktadır. O güçlü devletten, demokrasiyi engelleyen mekanizmalardan hiç de vazgeçmek niyetinde değildir

Değişen Roller

Ama bütün bunlara rağmen, ister globalizmin yarattığı eğilimlere ve Avrupa ile entegrasyon çabalarına; ister siyasi iktidarı elinde tutan bürokratik oligarşiye karşı bir cevap olarak olsun Türkiye politikasında, ulusçuluk söz konusu olduğunda, burjuvazi ulusun tanımından dili, dini, etniyi çıkarmaya daha eğilimliyken, Sosyalistler aksine var olan yapıyı sorgulamaktan kaçınmakta ve var olan ulusçuluk anlayışının savunuculuğunu yapmaktadırlar hem de anti emperyalizm ve anti kapitalizm adına.

Böylece, devrimci demokratik hedefler güden sosyalistler ve devrimci demokratlar için, Burjuvazi ve liberaller en azından taktik ittifaklar yapılabilecek yol arkadaşları haline gelirken, var olan bütün sosyalist örgütler ve bunların etkisi altındaki işçi hareketi; karşı cephede yer almakta; gerici ulusçuluğun bir savunucusu olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bu da onların egemen bürokratik oligarşinin en büyük destekçisi olmasına yol açmaktadır. Pek çok kişinin kafasını allak bullak eden bu fenomenin sırrı işte yine Stalinizm kanalından sosyalizme sinmiş bu gerici ulusçuluk anlayışındadır.

Bu durumda, var olan sosyalistler artık, devrimci demokrasi mücadelesinin müttefikleri değil, onun karşısındadırlar. Onlar sosyalist ve anti emperyalist bir söylem içinde gerici milliyetçiliğin savunuculuğunu yapmaktadırlar. Ve onlar işçiler arasındaki çalışmaları ve etkileriyle, işçi hareketinin gerici milliyetçiliğin bir destekçisi olarak işlev görmesine yol açmakta; demokratik hedefleri bayrak yapmış, tüm gayrı memnunları birleştirecek bir politik işçi hareketinin oluşmasının önüne en büyük engel olarak çıkmaktadırlar.

Böylece devrimci demokrasi bakımından eski şablonlara uymayan bir durum ortaya çıkmaktadır. Örneğin Türkiye’de, “İkinci Cumhuriyetçiler” de denen, Liberal burjuvazinin eğilimlerini yansıtanlar; azınlıklar, en azından birer geçici yol arkadaşı olarak; sosyalistler ve onların kontrolündeki işçi örgütleri ve hareketi ise kendisine karşı mücadele edilecek gerici milliyetçiliğin birer savunucusu olarak ortaya çıkmaktadır.

İlişkilerin bilinen hiçbir şablona sığmayan bu ters yüz oluşu, aslında demokratik mücadelenin önemini hiç de küçük görmeyen; gerici milliyetçilikle de başı pek hoş olmayan birçok sosyalistin bile, kendinden ve pozisyonundan korkarak; var olan sosyalist ve işçi örgütleriyle bir kopuşmaya gitmesini ve devrimci ve demokratik bir muhalefetin saflarında birleşmesini engellemektedir.

Bu ters yüz oluşlar nedeniyle bir rastlantı değildir, Kürtlerin, ezilenlerin mücadelelerinin en iyi savunucularının sosyalizme uzak duran liberallerden ve “İkinci Cumhuriyetçiler”den çıkması; buna karşılık sosyalizmi dilinden düşürmeyenlerin bu mücadeleleri ve sorunları gündemden uzak tutanlar

olması.

Sosyalistlerin büyük bir çoğunluğu için bu tam anlamıyla çelişkili bir durumdur. Onların çoğu bu sistemin kurbanları, *öznel* olarak milliyetçiliğe zerrece sempati duymayan insanlar olmalarına rağmen, bu gün içinde buldukları *nesnel konumlarıyla* kendi öznel niyetlerine karşı durmaktadırlar. Onların bu çelişkiyi çözebilmeleri için, ulus teorisinin Marksist bir açıklamasının ve bu yönde ideolojik mücadelenin hayati bir önemi bulunmaktadır.

Demokrasinin Koşulları

Ulusun, yurttaşlığa göre; gerici milliyetçilik karşısında oluşa göre tanımlanmasından söz ettik. Peki, böyle demokratik bir cumhuriyetin yurttaşları iradelerini nasıl gerçekleştirebilirler?

Bunun temel şartı *sınırsız bir düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür*. Yani her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğü ortamında tüm farklı görüşlerin örgütlenmesi ve çoğunluğu kazanmak için eşitçe, idari veya ekonomik kayırma veya baskılara uğramadan diğerleriyle yarışması.

Ama bu yetmez. O farklı fikirler tüm topluma kendini nasıl duyuracaktır? Fikirlerin, programların doğruluğunun gücü sermayenin veya devletin gücünü nasıl aşıp da geniş kitlelerin bilgisi ve bilincine ulaşacaktır?

Bunun için, tüm basın ve haberleşmenin sermayenin, iktidarların ve devletin denetimi ve manipülasyonlarından azade olması şarttır. Yurttaşların tüm olgular ve görüşler hakkında, o görüşler hukuki, siyasi veya ekonomik bir engellemeye uğramadan bilgi sahibi olabilmesi, doğru kararlar verebilmesi; doğru seçimler yapabilmesi ve yanlış seçim ve kararlarını değiştirebilmesi için olmazsa olmaz bir koşuldur.

Nasıl, hava, su olmadan yaşamak mümkün olmaz ise, medya üzerinde sermaye ve devletin her türlü kontrolü ortadan kaldırılmadan demokrasinin gerçekleşmesi mümkün değildir.

O halde, *var olan bütün yayın olanaklarının; matbaaların, kağıtların, frekansların ve kanalların kesinlikle devlet ve sermayenin kontrolü dışında olması yani bu alanda özel mülkiyetin ve devletin söz hakkının kaldırılması*, demokrasinin gerçekleşmesinin modern toplumda olmazsa olmaz koşuludur. Devlet ya da hiçbir özel mülk sahibi hiçbir yayın organının sahibi olmamalıdır. Tıpkı su, toprak ve hava gibi, haberleşme olanakları da tüm topluma ait olmalıdır.

Bunlar, tüm nüfus arasında, örgütlerin, cinslerin, sınıfların, eğilimlerin nüfus içindeki oranlarına; aldıkları oy oranlarına veya üye sayılarına göre bölüştürülmelidir. Devlet sadece bu dağıtımın teknik yanlarını çözmekle görevli ve yetkili olmalıdır. Biz medya üzerinde devlet ve sermaye kontrolünün olmamasını; hukuki, siyasi ve iktisadi engellerin yok edilmesini demokrasinin gerçekleşmesinin olmazsa olmaz koşulu olarak görüyoruz.

Son yıllardaki bütün kritik gelişmeler, medyanın nasıl bir manüplasyon aracı olarak kullanıldığını göstermiştir. Bundan kurtuluşun bir tek yolu medyanın bütün toplum kesimleri ve örgütler arasında paylaştırılmasından geçer. Sonsuz bir bolluk olmadığından, nasıl herkese emeğine göre ise, herkese üyesi veya aldığı oy veya nüfus içindeki oranı kadar ilkeleri, bu dağılımı belirleyen ilkeler olabilir.

Seçenler ve Seçilenler

Ama gerçek bir demokrasi için sadece bu yetmez. Demokrasi, prensip olarak azınlığın çoğunluğa uymasını ilke olarak kabul eden, yani çoğunluğun kararına uyulmadığı takdirde uymayanlara zor uygulamayı kabul eden, usulüne uygunsuzunu meşru gören bir rejimdir.

Ama böyle bir demokrasi pek ala gerici bir milliyetçiliğin de aracı olabilir. Nüfusun büyük

çoğunluğu, biz çoğunluk Müslüman'ız, mademki demokrasi azınlığın çoğunluğa uyması ilkesidir, o halde biz çoğunluk olarak okullarda İslam dini okunmasını kararlaştırıyoruz veya kimsenin başı açık dolaşmamasını kararlaştırıyoruz diyebilir. Ya da çoğunluk, çoğunluk Türkçe konuşuyor, o halde demokrasiye göre azınlık da çoğunluğa uyup Türkçe konuşmak zorundadır diyebilir.

Genel olarak demokrasi, yani azınlığın çoğunluğa uymasını ilke olarak benimseyen rejim, kendi başına *gericilikle çelişmez* pek ala gericiliğin aracı olabilir.

Bu bakımdan bizlere lazım olan, özel türden, *azınlıkların haklarını garantiye alan bir demokrasidir*. Azınlıkların haklarını garantiye alan bir demokrasi olmadan demokrasi ilerici bir işlev göremez. Dil, din, kültür vs.nin eşitliği ve siyasi alının dışında tanımlanması, yani devletin bu alanlardaki kesin tarafsızlığı ve karar yetkisinin olmamasının, azınlıkların haklarının korunması ve garantiye alınması bakımından önemi burada da ortaya çıkmaktadır.

Nüfusun ya da bir toplantıya katılanların çoğunluğu sigara içiyor diye kapalı yerlerde sigara içilmesine izin verilmesi gerici bir demokrasidir örneğin. İlerici, azınlık haklarını gözeten bir demokrasi, bir tek kişi bile sigara içmiyorsa ve içilmesine razı gelmiyorsa, o bir tek kişinin başkalarının zehirleriyle zehirlenmeme hakkını savunan demokrasidir; bir tek çocuk için bile, ana dilde eğitimi sağlayan bir demokrasidir. Üç kişinin anladığı bir dil için bile, diğer dillerle eşit hakları tanıyan; hatta azınlıkta olduğu için, her zaman olacak fiili eşitsizliği gidermek için onu kayıran, pozitif ayrımcılık uygulayan demokrasidir. Üç kişinin inandığı bir dine bile, milyonlarca insanın inandığı bir dinle aynı eşit hakları tanıyan bir demokrasidir.

Evet, tam bir hukuki özgürlükler ortamında; medyanın devletin ve sermayenin kontrolü ve manipülasyonlarının dışında olarak tüm bilgilerin edinildiği bir ortamda; azınlıkların haklarını garanti altına almış özel bir demokraside bile hala halkın iradesinin nasıl gerçekleşeceği sorunu çözülmüş olmaz.

Çünkü demokrasi, temsili olarak uygulanabilir. Bir köyde veya göçebe aşiretindeki doğrudan demokraside olduğu gibi, milyonlarca insanın bir araya gelip bir karar alması ve aldığını yine kendilerinin uygulaması fizik olarak mümkün değildir. İnsanlar ancak belli temsilciler aracılığıyla bu ilişkiyi temsili organlara devrederek demokrasiyi gerçekleştirebilirler.

Ama büyük nüfus ve alanların ortaya çıkardığı bu sorunun çözümü başka sorunları da beraberinde getirir. Örneğin temsili organlar belli dar bölgeler içindeki oranlara göre mi yoksa olabildiğince büyük birimler seçilerek nüfus içindeki oranlara göre mi temsil edilmelidirler? Veya bu temsilcilerin kendini seçenlerin iradesinden bağımsızlaşması ve kendisini seçenlerin değil de örneğin başkalarının veya kendisinin çıkarlarını savunmasının önüne nasıl geçilebilir?

Demokrasi bu sorunlara da açık cevaplar vermelidir.

Örneğin elbette gerçek çoğunluğun iradesinin yansımaları için nispi temsil biçimleri gerekir. Ama bu takdirde, kimin hangi bölgenin temsilcisi olacağı, hangi bölgeye göre görevini yerine getirmedi diye geri alınabileceği nasıl belirlenecektir? Her bölgeden bir tek kişinin seçilmesine dayanan sistemler ise bu sorunu çözer ama nüfus içindeki görüşlerin gerçek oranlarda yansımalarını engeller. Bütün bu sistemlerin mahzurlarına minimuma indiren, hem nispi temsili sağlamaya yönelik, hem de seçilenlerin sürekli denetimini sağlayan ve geri almasını mümkün kılan mekanizmalara ihtiyaç vardır.

Bu mekanizmalardan bazıları şunlardır:

Örneğin partisinden istifa edenin aynı zamanda temsilcilikten de çekilmiş olmalıdır. Çünkü temsili

demokraside, sistemli görüşleri ve programları olan siyasi partiler, görüşlerin ve oranlarının belirlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur. Seçimler aslında kişiler değil, görüşler arasındadır.

Bir başka mekanizma, siyasi konularda kesin bir dokunulmazlıktır.

Bir başka mekanizma, kendisini seçenlerin eğilimlerine denk davranmadığı takdirde seçenlerin temsilcilerini geri alabilme hakkıdır.

Bir başka mekanizma, seçilenlerin kendilerini seçenlerin yaşam ve sorunlarından uzaklaşmamları için, ortalama bir işçi ücretinden yüksek bir ücret almamalarıdır.

Ordu ve Polis

Ama bütün bunlar da yetmez. Devlet demek ordu, polis, mahkemeler, hapishaneler, vergi memurları demektir. Bu cihazın kendisi silahlıdır ve çok güçlüdür, bu cihazı oluşturanların, ulusun ve onun temsilcilerinin iradesine hizmet eder durumda kalmasının, onlardan bağımsızlaşmamasının garanti altına alınması gerekir.

Tüm toplumların tarihi, devletin siyasi iradede bağımsızlaşma, onu baskı altına alma veya onun yerine geçme veya onu kendi çıkarları doğrultusunda manüple etme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

O halde bu mahzurları giderecek mekanizmalar gerekir.

Bunlar neler olabilir?

İlk elde, ordunun, hele Türkiye gibi Osmanlıdan kalma politikayı belirleme geleneğinin olduğu bir ülkede, baştanbaşa yeniden örgütlenmesi gerekir. Bunun ilk koşulu, düzenli ordunun lağvıdır. Radar, uçak, gemi gibi özel ve kendi halkına karşı kullanılmayacak güçler hariç, düzenli ordu kalkmalı, onun yerini tıpkı İsviçre’de olduğu gibi, tüm vatandaşlardan ve çalışan insanlardan oluşan milis almalıdır.

Böyle bir ordu onun halka karşı kullanmanın da önünde bir engeldir. Bütün deneyler göstermektedir ki, düzenli ordular siyasi iktidarlar tarafından da ezilenlere karşı kullanılmaktadır. Böyle silahlı çalışan yurttaşlardan oluşan bir ordu ezilenlere karşı kullanılamaz.

Ama böyle bir ordu aynı zamanda en iyi savunmadır da. Böyle bütün halkın her zaman birkaç saat içinde milyonlarca kişilik tüm ülke sathına yayılmış bir ordu haline dönüşebileceği bir ülkeye kimse saldırmaya cesaret edemez. Böyle bir ordu, en korkunç silahlara, en güçlü düşmanlara karşı en etkili cevaptır. Böyle bir ülke, ancak bir nükleer saldırıyla tümünden yok edilerek ele geçirilebilir ama öyle ele geçirilmiş bir ülke de ele geçirenin de işine yaramaz.

Ama böyle bir ordu, aynı zamanda, başka ülkeleri tehdit potansiyeli de taşımaz. Silahlı yurttaşlardan oluşan ordular iyi savunma aracıdır ama çok kötü bir saldırı aracıdır. Bu nedenle, ülkenin komşularıyla ilişkisinde onlara korku salmaz ve onları askeri masrafları yükseltme, fakirleşme ve demokrasiden uzaklaşma yönünde değil aksine olumlu yönde etkiler.

Ama bunlar kadar önemli olan bir sonucu da şudur: böyle bir ordu aynı zamanda ucuz bir ordudur. Ülke savunması ulusal hâsılanın çok küçük bir bölümünü alacağından, bütçe açıklarına ve enflasyona yol açması söz konusu bile olmaz. Böylece düzenli bir ordunun harcamalarından yapılan tasarruflar, yatırımlara ve sosyal harcamalara aktarılabilir. İşsizlik azalır ve refah yükselir. İşsizlik azalıp refah yükseldikçe de bir orduya olan ihtiyaç azalır, demokrasi pekişir, yurttaşların ülkelerine bağlılığı artar ve saldırı tehlikesi azalır.

Ama sadece bunlar yetmez. Bütün karar alıcı memurların her düzeyde seçilmesi gerekir. Tıpkı,

Amerikan filmlerinde olduğu gibi, Jürilerin, Polis amirlerinin, yerel idarecilerin de seçimle gelmesi gerekir. Osmanlı kalıntısı kaymakamlık valilik gibi makamların kaldırılması gerekir. Ulus toplulukların özgür iradeleriyle birleşmesinden oluşur. Her düzeyde otonomi ve özgür iradeyle, ekonominin kendi yasalarının gereği olarak bir birlik temel olur.

Ama bu da yetmez. Aynı zamanda, seçilmiş memurların emri altındaki diğer memurların da, her zaman ortaya çıkabilecek keyfi emirlere direnecek gücü olması gerekir. Bunun için, memurların tayin, terfi gibi işlemlerinin, yine bu memurların bağımsız memur sendikalarının tuttuğu sicillere göre belirlenmesi gerekir. Devlet memurlarının bütün ayrıcalıklarına son verilmesi gerekir. Onların şimdi ordu evlerinde veya ayrılmış bölgelerin yazlık veya lojmanlarında olduğu gibi, toplumun gözlerinden uzak bir kast gibi yaşamalarına son verilmesi gerekir.

Ancak bütün bu gibi koşulların birliği içinde bir demokrasiden ve demokratik cumhuriyetten söz edilebilir.

Demokrasi ve Refah

Türkiye'ye egemen bürokratik oligarşi, demokrasiyi bu ülkenin insanlarına hiçbir zaman layık görmemektedir. Onlar demokrasi ile refahın ilişkisini alt üst etmektedirler. Bunun için ne mantıken ne de olaylarca kanıtlanamayacak varsayımları vardır.

Bunların birincisi, demokrasinin ancak belli bir refaha ulaştıktan sonra mümkün olacaktır. Bu gerekçeyle, batıdaki kadar refah olmadığına göre o kadar da demokrasi olmayacağı söylenmektedir.

Bu tarihin en büyük yalanlarından biridir. Bu gün demokrasinin beşiği olarak görülen Kuzey Avrupa ülkelerinin hiç biri, bu günkü demokrasinin temeli olan kuralları getirdiklerinde zengin ülkeler değillerdi. O zamanlar Osmanlı, Hint, Çin çok daha zengindi. İsveç, zengin olduğu için demokrasi olmadı. Yoksul İsveç, demokrasi olduğu için zenginledi.

Kaldı ki, sistemin mantığı ile de bu sonuca ulaşılabilir.

Demokrasinin olmaması daima güçlü bir devlet cihazı, bu da üretici olmayan militer ve bürokratik harcamaların yüksekliği, dolayısıyla yatırımların azalması; genellikle enflasyon, dolayısıyla pahalılık ve işsizlik demektir. Ve pahalılık nedeniyle ortaya çıkan memnuniyetsizliği ve tepkileri bastırabilmek için daha az demokrasi ve daha güçlü ve pahalı devlet cihazı gibi bir fasit daire ortaya çıkar.

Demokrasinin olmaması ayrıca yoksulların ve ezilen sınıfların aleyhine çalışır her zaman. Demokratik hakların olmadığı yerlerde işçiler ve yoksul kesimler örgütlenip haklarını savunamazlar. Bu da toplumda eşitsizliklerin artmasına yol açar. Bu eşitsizlikler de tekrar bunların yol açtığı patlamaları bastırarak güçlü cihazlara ve bunlar da demokrasinin giderek azalmasına doğru bir gidiş yaratır.

Ama sadece bu kadar da değildir. Demokrasinin yokluğu burjuvazinin bile aleyhine çalışır uzun vadede. Demokrasi olmayıp ezilenlerin ve işçilerin haklarını savunmadığı yerlerde, sermaye artı değeri arttırmak için modern teknik kullanmak gereğini duymaz. Artı değeri, daha uzun ve yoğun çalışma, daha düşük ücret üzerinden sağlayarak diğer kapitalistlerle rekabet etmenin yolunu bulur. Ama bu da geri teknoloji kullanımını besler ve emek üretkenliğinin düşük kalmasını dolayısıyla ülkenin geriliğini pekiştirir. Yani teknik ilerleme ve emek üretkenliğinde bir artış için de demokrasi olmazsa olmaz koşullardan birisidir.

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinin aynı zamanda en demokratik ülkeler olması bu nedenledir. İşçi haklarını savunanları bayağı maddecilikle suçlayanların, demokrasi söz konusu olduğunda,

demokrasiyi zenginleşmenin sonucu olarak görmeleri ve demokrasiyi topluma layık görmemeleri, bizzat kendilerinin bayağı maddeciliğinin kanıtıdır.

O halde, gerek teknik ilerleme, gerek toplumsal eşitlik ve gerek demokrasinin pekişmesi için demokrasi biricik çözüm ve başlangıç noktasıdır. Ülkeler zengin oldukları için demokratik olmaz, demokratik oldukları için zengin olur; toplumlar sosyal eşitsizlik az olduğu için demokratik değildir, demokratik oldukları için sosyal eşitsizlikler azalmıştır.

Demokrasi ve Eğitim

Bürokratik oligarşinin bir diğer yalanı da, demokrasinin ancak eğitimle elde edilebileceğidir. Bunlar, aslında ne kadar ilerici olduklarını söyleseler de lanetledikleri Abdülhamit'in demokrasiye karşı argümanını tekrarlamaktadırlar. O da, "*kullanmasını bilmeyen cahil halka demokratik hakları vermek; çocuğun eline bir silah vermek gibidir, tutar babasını vurur*" diyordu.

Suya girmeden nasıl yüzme öğrenilemez ise, demokrasi içinde yaşamadan da demokrasi öğrenilemez. Demokrasinin eğitimi yine demokrasidir.

Kaldı ki burada, önemli olan halkı demokrasi konusunda eğitmekle kendilerini yetkili ve görevli görenlerin kendilerinin demokrasi konusunda eğitilmeleri gerektiğidir.

Eğiticileri kim eğitecektir?

Onları yine ancak halk kendisi eğitebilir. Hâsılı, halka demokrasi konusunda eğitim vermeye kalkanların aslında kendilerinin eğitime ihtiyaçları vardır.

Ve bu demokrasi öğretmenlerinin ilk öğrenmeleri gereken de, demokrasi eğitiminin ancak demokrasi içinde öğrenileceğidir.

Demokrasinin Üç Kaynağı

Bu gün niçin Türkiye'de demokrasi mücadelesi böylesine zayıftır? Türkiye'de niçin hiçbir zaman demokrasi gelişmemiştir?

Bütün dünyada, demokrasinin üç kaynağı vardır.

Birincisi kandaş toplumun demokratik gelenekleri.

İkincisi, henüz devrimci ve demokratik döneminde bir burjuvazinin varlığı.

Üçüncüsü işçi hareketidir.

Dünyanın en demokratik ülkelerinde bu üçünün sırayla bir bayrak yarışı gibi demokrasi bayrağını ele geçirdiğini görür.

Örneğin İngiltere'de ilk *Magna Karta*, krala kafa tutan aşiret şeflerinin işidir. Yani *kandaş toplumun gelenekleri*.

Tam bunlar artık Krala karşı güçlerini yitirdiklerinde, bu sefer burjuvazi, demokratik mücadelenin bayrağını ele alır.

Burjuvazi demokratik barutunu tükettiğinde ise işçi hareketi.

Türkiye'de bu üç koşul da hiçbir zaman olmamıştır.

Binlerce yıllık mutlak devletçilik, batıdaki senyörler gibi krala kafa tutacak bir tabakanın ortaya çıkmasına olanak bırakmamıştır. Örneğin ilk yıllarında Osmanlı sultanları bir bakıma, eşitler arasında birinciydiler. Ama uygarlaştıkça derhal köle kapı kullarına dayanmışlar ve diğer özerk beylere yaşama yansı vermemişlerdir.

Bu Doğu'nun binlerce yıllık devlet geleneğinin en lanetli sonucudur. Kandaşlık demokrasisi, sadece

siyasi bir gücü temsil etmeyen muhalif tarikatlar ve devlet gücünün ulaşmadığı yerlerde, örneğin dağ başlarındaki Alevi köylerinde komün olarak yaşayabilmiştir.

Burjuvazi ise, doğduğunda, çoktan devrimci barutunu yitirmişti ve zaten tam bu nedenle de demokrasi bayrağıyla değil, gerici ulusçuluğun bayrağıyla egemenlik mücadelesi vermişti.

Kaldı ki, Ermeni katliamları ve mübadeleler ile Anadolu'daki bu zayıf burjuvazi bile tasfiye edildi. Ve onlarla birlikte hala demokratik gelenekleri bulunan işçiler de tasfiye oldu. Onların tasfiyesiyle demokrasinin en büyük düşmanı devletçilik, derebeylik ve tefeci bezirganlık güçlendirildi.

Daha sonraki sosyalist hareket ise, Sovyet dış politikasının bir aracı olarak kaldı. Sadece altmış ve yetmişlerin kitlesel kabarışında biraz demokrasiyi geliştirecek öğeler vardı. Ama bu hareketin nesnel demokratik karakterine karşılık, ideolojisiyle demokratik değildi ve ilham aldığı bürokratik kastların da etkisiyle demokrasiyi burjuva diye küçümsüyor, anti demokratik yöntemleri kutsuyordu. Böylece nesnel olarak demokratik karakterdeki işçi ve yoksul tabakalara dayanan hareketler bile bir demokratik etki ve gelenek bile bırakmıyorlar, demokrasiye karşı çalışıyor, kedi iplerini çekiyorlardı.

Aynı zamanda bu hareketler hepsi de gerici bir milliyetçiliği desteklediklerinden, devletin yapısını hiçbir şekilde tartışma konusu yapmıyorlar, gerici ulus tanımları karşısında devrimci ve demokratik, yurttaşlığa ve haklara dayanan bir ulus tanımı için mücadele etmiyorlardı.

Ancak 1990'ların başında Sovyet bürokrasisinin ve onun o muazzam ideolojik ağırlığının çökmesi, eski demokratik hedeflere geri dönüşün koşullarını yarattı. Bu bile, globalleşmenin ideolojisinin, yani "çok kültürlülük" ve "ulus devletin sonu" gibi ideolojik kavramların egemenliği altında, yani bir ideolojik gericilik ikliminde; sivil toplum kuruluşlarının demokrasi mücadelesinden kaçışın örtüsü olduğu; yarı resmi devlet ya da sermaye destekli arpalıklar işlevi gördükleri koşullarda baştan çarpık bir biçimde oluştu.

Böylece, içten demokrasi özlemleri bile "Sivil toplum", "Çok kültürlülük", "ulus devletin sonu" gibi, aslında dünya çapında bir ideolojik gericiliğin söylemleri biçiminde ortaya çıktı bu da sosyalistlerin demokrasi mücadelesinden uzak durmalarını pekiştirdi ve bir özeleşiri sürecine girmelerini engelleyici, onları taşlaştırmacı bir etki yaptı.

Böylece, demokrasi sahipsiz kaldı. En tutarlı demokrasi savunucusu olması gereken sosyalistler demokrasiye uzak ve bunu küçümseyen bir konumda kalıyor; demokrasi özlemleri ise globalizmin gerici ideolojik saldırısının kavramları içinde kendini ifade edebiliyordu.

Politik İslam ve Demokrasi

Politik İslam'da ifadesini bulan ve yoksul işçilerin memnuniyetsizliğini kendi yedeğine alan Anadolu burjuvazisi ve Müslüman burjuvazi demokrasiden korkmaktadır. Dini olanı özel olan, inanç olan olarak tanımlama ve devletin gerçek bir laikliğinin değil; Kemalizm'in resmi devlet İslam'ı karşısında kendi İslam'ını devletin resmi İslam'ı yapmanın kavgasını vermektedir. Örneğin Diyanet işlerini kapatmak; bütün imam ve müezzinlerin, bütün din adamlarının o cemaatlerin gönüllü bağışlarıyla geçinmesi; dinle ilgili bütün resmi okulların kapanması ve dini eğitimin cemaatin kendi olanaklarına bırakılması; okullardan din derslerinin kaldırılması gibi gerçek bir demokrasinin olmazsa olmaz koşulları için hiçbir girişimde bulunmamaktadır.

Böyle davrandıkça da modern şehir hayatını yaşayan orta sınıfları ve Alevileri, buna karşı tek garanti gördükleri anti demokratik karakterdeki devlet oligarşisinin kollarına atmaktadır. Hâlbuki bir parça

tutarlı demokratik tavır ile yani devleti inanca ilişkin olandan tamamen dışlayan ve tarafsızlaştıran; inancı politik alanın dışına atan gerçek bir laiklik ile bütün şehir orta sınıflarını ve Alevileri yanına kazanıp en azından tarafsızlaştırabilir ve iktidar gücünün ordu ve bürokrasiden parlamentonun ve seçilmiş temsilcilerin eline geçişini sağlayabilir.

Ama bunu yapmamaktadır. Çünkü gerici özünü korumakta, tutarlı bir demokrasinin kendisine karşı çalışacağını bilmektedir.

Politik İslam, aynı tutuculuğu ve demokrasi korkusunu ulus tanımında göstermektedir. Ulusun tanımından, dil, din, etniyi dışlayacak ve böylece tüm dillere ve kültürlere eşitlik sağlayacak ve böylece örneğin Kürtlerin ve diğer azınlıkların desteğini kazanabilecek, böylece Ordu ve bürokrasiyi tamamen tecrit edecek yerde; bir zamanlar insanların yer çekiminin olmadığına inanmaları halinde düşmeyeceklerini savunanların mantığıyla Kürt sorununu yok sayarsanız yok olur diyerek, Türkiye'deki en büyük demokrasi gücünü karşıya itmekte. Dile, etniye dayanan ırkçı milliyetçiliğe destek vermektedir.

Bürokratik Oligarşi ve Burjuvazi

Burjuvazinin bu korkaklığı sayesinde Bürokratik oligarşi, aslında her biri demokratik özlemlerin ifadesi olan hareketleri, birbirine karşı kullanma olanağı elde etmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki rejimin bu dengelere dayanan ilginç bir Bonapartist karakteri vardır. Bürokratik oligarşinin egemenliğinin ve gücünün devamı için, Anadolu burjuvazisinin İslam'ı bayrak etmesinin ve demokratik özlemlere cevap vermemesinin ve demokrasi konusundaki korkaklığının hayati bir önemi vardır.

Eğer, Anadolu burjuvazisi olmasa, devlet oligarşisi egemenliğini böyle sürdürüp hala bu günkü gibi gücünü koruyamaz. Ama bu bürokratik oligarşi de olmasa, Anadolu burjuvazisi, geniş gayrı memnun emekçi kesimleri böyle kendi politik İslam bayrağı altında toparlayamaz.

Bu burjuvazi, İslam'ı, yarı resmi devlet dini yapmak istediği ve gerçek bir laiklikten kaçtığı için bütün şehir orta sınıflarını ve Alevileri bürokratik oligarşinin bir yedeği haline getirmektedir. Bürokratik oligarşinin böyle güçlenmesi karşısında, onun dayatmalarından bezmiş emekçi kesimler ve hatta büyük şehir burjuvazisi bile bu sefer politik İslam'ın ardında saf tutmaktadır.

Kemalist bürokratik oligarşi ile politik İslam'ı bayrak yapmış burjuvazisi, birbirinin can düşmanı gibi görünmelerine rağmen birbirlerinin en büyük iş birlikçileridir. Gerçek bir demokratik hareket çıktığı an onlar, onun karşısında derhal birleşeceklerdir ve o zaman onların arasındaki özdeşlik çok daha iyi görülecektir.

*

Aynı özdeşlik bölgedeki uluslar arası güçler bakımından da geçerlidir. Bu gün sanki ABD ile bölgenin bürokratik ve molla oligarşileri; ABD ile Şiiiler karşı güçler gibiymiş gibi görünmektedirler. Hâlbuki politik olanın tanımından her türlü dini, dili, kültürü dışlayan gerçekten demokratik bir hareket karşısında bunların hepsi aynı gerici milliyetçiliğin savunucusu olarak ortaya çıkarlar.

İşte her şeyden önce taşları yerli yerine oturtmak için, bölgenin bu gün içinde bulunduğu sefaletle son vermek için; eşliğinde bulunulan kanlı gelişmelerden kurtulmak veya en azından bir çözüm alternatifi çıkarmak için bir gerçekten demokratik ve cumhuriyetçi bir program gerekmektedir.

Güçler

Peki böyle bir programı yükseltecek hangi güçler var bugün?

Şu an buna yakın bir programı olan biricik güç Kürt hareketidir.

Kürt hareketi de, en yükseldiği zamanlarda, demokrasi düşmanı ve ulusu soya, dile kana göre tanımlayan geleneklerin etkisi altındaydı. Ne ulusal baskıya karşı, ulusun tanımından dili, dini dışlayan demokratik ve cumhuriyetçi bir programa sahipti; ne de kendisinin ve hedeflerinin demokratik bir karakteri vardı. Onun demokratik karakteri, gerici bir milliyetçiliğe karşı yine aynı milliyetçilik anlayışına dayanmasına rağmen, ezilen bir ulusun hareketi olmasından kaynaklanıyordu. Kendisinden ve taleplerinden ziyade mücadelesinin nesnel sonuçları demokratik karakterdeydi.

Yine de bu hareket belli özellikler taşıyordu. Onun sosyalizmden kaynaklanan ideolojik gelenekleri ve yoksullara dayanan yapısı, içinde bir demokratik ulusçuluğun oluşup gelişmesine de olanak sunuyordu. PKK tüm etnilerden, kültürlerden, dillerden ve dinlerden insanları içinde barındırıyordu. PKK'nın kendisi tam anlamıyla laik ve dil, din, kültür ve soyu politik olanın tanımından dışlanmış bir örgüttü. Taraftarları içinde Müslümanlar kadar Ezidiler, Aleviler ve Hıristiyanlar; Kürtler gibi Türkler bulunuyordu. PKK hiçbir zaman bir Kürt örgütü değil, her zaman bir Kürdistan örgütü olmuştu. Bu sadece Türkiye'de değil, Ortadoğu'da bile pek görülen bir özellik değildir. Yani PKK, politik olandan dili, dini, soyu, kültürü dışlamış; demokratik bir ulusçuluğun prototipi özellikleri kendi yapısında taşıyordu.

Hem bu özellikleri, hem yoksullara dayanan plebiyen yapısı; hem Sovyetlerin çöküşünün onun ideolojik bukağlarından kurtarması; hem de tüm dünya ülkelerinin kendilerine karşı bir cephe oluşturup en küçük bir savunma olanağı bile bırakmadığı koşullarda, bu hareket, ilk kez, Ulusçuluğun ilk ortaya çıktığı çağın demokratik ve devrimci ulusçuluğunu el yordamıyla yeniden keşfetmeye başladı.

Ne var ki bu keşfediş ve formülasyon, ağır bir darbenin alındığı ve büyük bir tecridin yaşandığı koşullarda, bir imhayı engellemek için yapılan taktik manevraların ve diplomatik söylemlerin içinde ifade edildiğinden onun bu özgül niteliği bizzat kendi taraftarlarınca bile yeterince kavranamadı ve onun ifade edildiği taktik biçimler ve ilk kez el yordamıyla keşfedilmiş olmasının zorunlu kıldığı kavramsal belirsizlikler; içinde taşıdığı geçmişin izleri kadar ideolojik iklimin moda kavramlarının etkileri onun özünün ve öneminin kavranmasını engelledi.

Böylece onun ifade edilmiş biçiminin özellikleri bahane edilerek herkes tarafından dışlandı. Liberaller onu eski Stalinist kalıntıları nedeniyle anlamadı; Stalinistler kullandığı terminoloji nedeniyle bir ideolojik gericiliğe teslimiyet olarak gördüler; demokratlar diplomasi ve taktik özellikleri nedeniyle Kemalizm'le bir uzlaşma ve teslimiyet olarak gördüler; Kürt burjuvazisi de böyle bir pazarlık veya kandırmaca olarak anladı ve öyle uygulamaya kalktı.

Bütün bunların yanı sıra, zaten demokratik cumhuriyet unutulduğu ve Türkiye'nin sosyalistleri demokratik olmayan bir milliyetçiliğin savunucusu olduklarından, programı ve çağrısı hiç bir zaman bir yankı bulamadı ve karşılıksız kaldı.

Bu karşılıksızlık sürerken, ABD'nin Irak'ı işgali PKK'nın projesinin bütün ikna ediciliğini ve çekiciliğini Kürtler arasında bile yitirmesine yol açtı. PKK'yı destekleyen veya zaten mecburen desteklemek zorunda olan Kürtlerin hepsi, dile, soya, dayanan milliyetçiliğe doğru muazzam bir kayış yaşadı. Bu kayış, bizzat PKK ve devamcısı örgütlerin bile, Öcalan'ın büyük prestijine rağmen bu gidişin akıntısına kapılmalarına yol açtı. Projeyi bizzat kendi örgütü bile savunamaz ve savunamaz oldu. Böylece devrimci ve demokratik bu ulusçuluğa göre tanımlama denemesi, daha doğup ayakları

üzerinde durma fırsatı bile bulamadan yok olma tehlikesiyle karşı karşıya geldi.

İşçiler

Bu koşullarda bizler politik olanın (ulusun) tanımından dili, dini, soyu, kültürü, tarihi dışlayan Demokratik Cumhuriyet hedefiyle ortaya çıkıyoruz. Bu program sadece Türkiye'nin değil bölgenin sorunlarına biricik çözümdür.

Programımızda, işçiler için, köyüler için ekonomik veya özel istemleri arayanlar bulamayacaklardır. Çünkü ancak bir demokratik cumhuriyette işçiler hedeflerini ve istemlerini en ideal biçimde savunma olanağı elde edebilirler. Bu koşullar olmadan, bu koşullar varmışçasına talepler sunmak sadece kafa karışıklığına ve siyasi belirsizliğe yol açar.

İşçiler bu günkü ekonomik mücadelelerin bitiriciliği içinde yok olmak istemiyorlarsa, demokratik cumhuriyet bayrağını yükseltmelidirler.

Ancak, yukarıda açıklanan Demokratik Cumhuriyet bayrağını yükselten işçiler bağımsız bir politik hareket oluşturabilir ve tüm gayrı memnunları bir cephede toplayıp bu günkü gibi tecrit durumlarına son verebilirler.

Fabrikasında, iş kolunda veya genel olarak ücret düzeyindeki bir düzelme için savaş sadece işçileri ilgilendirir ve diğer gayrı memnunları kazanamaz: bu da işçilerin tecridine ve yenilgilerine yol açar.

Ama eğer işçiler, demokratik bir politik hareketin başını çekerlerse, o Alevilerin, Kürtlerin, Köylülerin, şehir orta sınıflarının, bölge halklarının ve hatta burjuvazinin belli kesimlerinin bile desteğini kazanabilir. Bürokratik oligarşinin keyfiliğinden ve ilkel milliyetçiliğinden bıkmış; demokratik bir ulusçuluğun sağlayacağı geniş olanakları gören hiç de küçümsenmeyecek bir burjuva kesimi bile bulunmaktadır.

Ama ancak böylesine geniş kesimler birleştirilerek, bölge oligarşilerinin egemenliğine son verilip, Amerika'nın bölgeyi dine, dile, soya dayanan küçük devletlere bölme ve onları birbirine karşı kullanma planlarına bir cevap verilebilir.

Ancak böylece bölge bir mezbahaya dönmekten kurtulabilir.

İşçiler ancak demokrasi bayrağını yükseltirlerse iktisadi durumlarında bir gelişme sağlayabilirler

Ama bunun için ilk şart, işçilerin öncelikle kendilerinin politik olanı dile, dine, soya, tarihe dayanan ulusçulukla bölünmesidir.

Biz başlarsak başkaları bizi izleyecektir.

10 Şubat 2004 Salı

Programın Somut Biçimi

“Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu” bir program gerekçesi gibi kabul edilebilir. Bu gerekçenin sonucu olan program ise somut işlerden, taleplerden, tekliflerden oluşmak zorundadır. Modern toplumda somut hedeflerden başka geniş kitleleri birleştirecek başka bir yol yoktur. Köklü değişiklikler ise milyonlarca ve milyonlarca insanın aynı somut hedeflere yönelik birliğini ve eylemini var sayar.

Bu program da gerekçesi gibi genel olarak Orta Doğu, ama pratik olarak da Türkiye göz önüne olarak yazılmakla birlikte gerekli değişiklikler yapıldığında tüm Orta Doğu için geçerlidir.

19.03.2016

Demir Küçükaydın

Gerçek bir eşitlik için; ulusun tanımından her türlü dil, din, tarih, "etni", soy, kültür, "ırk" belirlemesi kalkmalı, ulus bunlarla tanımlanmaya karşı tanımlanmalıdır.

Bu somut olarak şu tedbirlerle gerçekleştirilebilir.

- Herkesin istediği dili anadil olarak seçme ve anadilinde eğitim hakkı olmalıdır. (Ana dilini öğrenme hakkı değil! Yalnızca “öğrenme hakkı” dillerden birine üstünlük sağlayıp eşitsizliği artırır.)
- Ortak bir konuşma ve yazışma dili (resmi dil) gerekip gerekmediğine; gerekiyorsa bunun hangi dil olacağına demokratik ulusun yurttaşları tartışarak ve oylayarak karar verirler.
- Okullarda herkes ana dilinde ama aynı ortak tarihi, edebiyatı vs. okumalıdır. Bu tarihi, ülkedeki ve komşularındaki bütün dillerden, etnilerden, dinlerden, kültürlerden, cinslerden eşit miktardaki temsilcilerce ortaklaşa yazmalıdırlar.
- Eğer olmasına karar verilirse, din ve ahlak dersleri, yeryüzündeki tüm büyük din ve inançlardan ve inançsızlardan eşit sayıda temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
- Devletin tüm inançlar karşısında eşit ve tarafsız olması için, Diyanet lağvedilmeli, İmam Hatip Okulları normal okullara çevrilmelidir.
- Diyanet gibi kurumlarda şimdiye kadar çalışanların mağdur olmaması için geçimleri gönüllü olarak cemaatler tarafından karşılanmayanlar devletin başka işlerine yerleştirilmelidir.
- Devlet sadece inançlar arasında eşitliği sağlamak ve azınlık inançta olanlar aleyhine oluşacak fiili eşitsizlikleri gidermekle, haksızlıkları engellemekle yükümlü olmalıdır.

Yurttaşların en geniş şekilde örgütlenebilmesi, hakkını koruyabilmesi, haksızlıklara ve eşitsizliklere karşı mücadele edebilmesi için.

- Sınırsız bir düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü derhal uygulamaya geçmeli, bunları sınırlayan tüm yasalar derhal ve otomatik olarak geçersiz olmalıdır.
- Devletin, firmaların, örgütlerin, partilerin ve bunların bütün organlarının, bütün kararları, bütün tartışmaları tüm yurttaşların bilgisine açık olmalıdır.

Demokrasinin gerçekleştirilmesi, yurttaşların doğru kararlar verebilmesi için her şeyden önce doğru bilgilenme gerekir. Doğru bilgilenme için ise, medyanın devlet ve sermayenin tekeline ve egemenliğinden kurtulması gerekir. Bunun için de

- Tüm medya ve yayın faaliyeti, matbaalar, frekanslar, kanallar, kağıtlar toplumsallaştırılmalı, devletin ve sermayenin elinden alınarak, yurttaşların ve örgütlerinin emrine verilmelidir.

- Medya olanakları; tüm örgütler, partiler, inançlar, fikirler, akımlar, meslekler, cinsler, yaşlar, bölgeler vs. arasında üye sayılarına ya da nüfus içindeki oranlarına göre dağıtılmalıdır.
- Bu dağılımın gerçek oranları yansıtmaları için sık sık ayarlanmalıdır

Yurttaşların üzerinde yükselmeyen, onlardan bağımsızlaşmayan ama onlara itaat ve hizmet eden bir devlet cihazı için:

- Tüm düzeylerde (mahalle, köy, belde, ilçe, il, bölge ve ulus) yetki ve sorumluluk seçilmiş organlarda olmalıdır. Osmanlı artığı, Firavun ve Nemrutlar zamanından kalma valilik, kaymakamlık gibi merkezi olarak atanan ve belirlenen tüm makam ve organlar lağvedilmedir.
- Tüm emniyet, asayiş ve savunma kuvvetleri bu seçilmiş organların emrinde ve kontrolünde olmalıdır.
- Tüm seçilmiş yöneticiler ve organlar kendilerini seçenlerin beşte birinin oyuyla geri alınabilmeli ve seçim yenilenmelidir.
- Tüm seçilenler seçildikleri süre içinde ve çalışmaları esasında ortalama bir çalışanın gelir düzeyinde ücret almalıdır.
- Memurların tayin, terfi, seçim ve emeklilik işlemlerinde bağımsız memur sendikalarının tuttukları siciller esas alınmalıdır.
- Asker sivil adalet ikiliği ve memurlar hakkında dava için izinler kalkmalı. Kanun ve yasalar karşısında mutlak eşitlik olmalıdır.
- Mahkemelere Jüri usulü gelmelidir.

Bu biçimsel eşitliği ve demokrasiyi sağlayan tedbirlerin yanı sıra, asgari ölçüde ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri kaldırmak için

- Devlet her yurttaşa iş bulmak, bulamıyorsa, sendikaların ve bağımsız tüketici teşekküllerinin tespit edeceği, asgari geçim endeksine uygun gelir sağlamakla yükümlü olmalıdır.
- Tüm yurttaşlar için genel sağlık ve emeklilik sigortası olmalıdır. Sigorta, doğrudan sigortalı yurttaşların seçilmiş temsilcileri tarafından yönetilmeli ve denetlenmelidir.
- Gelecek nesiller arasında kültür, eğitim ve iktisadi farklardan doğan eşitsizlikleri asgariye indirmek için, her çocuk için parasız kreş ve anaokulu sağlanmalıdır.
- Tüm eğitim ve araçları parasız olmalı, düşük gelirli ailelerin çocukları devlet bütçesiyle desteklenmelidir.
- Tüm azınlıkların gerçek hayatta fiilen ortaya çıkacak bizzat matematik bir azınlık olmaktan doğan dezavantajlarını bir ölçüde ortadan kaldırabilmek için kotalar ve pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

Marks-Engels Bugünün Dünyasında Yaşasalardı Nasıl Bir Manifesto Yazarlardı?

(Marks ve Engels bugünün dünyasında yaşasalardı nasıl bir Manifesto yazarlardı? Aşağıda böyle bir metin bulunuyor. Bu metin sadece yeni olguları (arada geçen zamanda ortaya çıkmış yeni toplumsal fenomenleri); tarih hakkındaki yeni bilgileri kapsamıyor, aynı zamanda Marksizm'in arada geçen zamanda gelişmiş kavramlarını da kapsayıp onlara dayanıyor. İlk Manifesto, Aydınlanmanın tarih, din ve toplum anlayışını değiştirmeden olduğu gibi alıyor (antik Yunan ve Roma Uygarlıkları; karanlık Ortaçağ ve Yeniçağ) ve ona bir sınıf mücadelesi boyutu ekliyordu (Köleci Feodal, Kapitalist) .

Aşağıdaki metin sınıf mücadelesi boyutunu içermekle birlikte, Aydınlanmanın din kavramını eleştirerek, aydınlanmanın kalıntılarından kurtularak yepyeni bir sosyolojik din kavramına ulaşmış bir Marksizm'in Tarih anlatımıdır.

Dolayısıyla tarih bir dinler tarihi; devrimler de dinlerin değişim ve dönüşümleri tarihi olarak anlatılmaktadır.

Yaşayan ve gelişmiş Marksizm'in yazacağı Manifesto böyle bir şey olurdu. D.K.)

Cansız evren nasıl somut parçacıklardan ve kuvvetlerden oluşursa ve evrenin evrimi bunların somut biçimlerdeki dönüşümlerden başka bir şey değilse; hayat nasıl somut canlılar biçiminde var olur ve yaşamın evrimi bu somut türlerin değişiminden başka bir şey değilse; Toplum da somut topluluklar biçiminde var olur ve Toplumun evrimi bu somut toplulukların dönüşümlerinden başka bir şey değildir.

Dönüşümleri ve birinden diğerine geçişleri, devrimlerden başka bir şey olmayan somut toplulukların *sınırları ve ilişkileri* (Üstyapı), son duruşmada, Üretici Güçler ve bunlara bağlı olarak da Ekonomik İlişkiler, yani üretim, bölüşüm, tüketim, değişim ilişkileri (Altyapı) tarafından belirlenir.

Her hangi bir toplumun maddi üretim hayatının üzerinde yükselen Üstyapı, her şeyden önce, o altyapıya **uygun toplumun somut var oluş biçiminin, yani topluluğun sınırlarının** tanımlanmasıdır.

Avcılık ve toplayıcılık temelindeki bir toplulukta topluluğun sınırlarını bir ulus belirleyemez örneğin; dünya ticaretinin genelleştiği bir dönemde de topluluğun sınırları bir toteme bağlılıkla belirlenemez.

Din son duruşmada ve öncelikle, bu sınırlardan başka bir şey değildir. Dinin temel işlevi, sosyolojik anlamı: verili topluluğun sınırlarını ve ilişkilerini tanımlamaktır. Bu olmadan toplumun somut var oluşu, dolayısıyla toplum ve toplumsal var oluş mümkün değildir.

Toplumun bir sürüden ayıran, parçanın bütüne tabi olduğu birlikler olmasıdır. Ama birlik ancak bölerek; sınırlar çizerek olabilir. Toplum, somut bir topluluğun ilk sınırının çizildiği noktada sürüden ayrılabilir. Dolayısıyla toplum parçanın bütüne tabi olduğu topluluğun sınırlarını belirleyen ilk yasakla ortaya çıkar. Yasak olmadan sınır; sınır olmadan da somut bir toplumsal varoluş olamaz.

O halde, Toplum Dinle birlikte ortaya çıkar. Din her şeyden önce, Toplumun somut varoluş biçimlerini belirler. Din elbette sadece bununla kalmaz; o somut varoluş biçimin; sınırlarının kapsamındaki tüm ilişkileri de belirler. Tüm toplumsal ilişkileri belirleyen kurallar; ahlak, sanat, hukuk vs. gibi tüm "Üstyapı" ancak dinin bir bileşeni olarak var olurlar ve öyle anlaşılabilirler. Din toplumun üstyapısının somut ifadesinden başka bir şey değildir. Üstyapı kavramı, somut dinin, analitik bir ifadesidir.

Bu nedenle, üretici güçlerin veya ekonomik ilişkilerin bulunduğu düzeye uygun yeni bir üstyapıya

geçiş; yani bir devrim, aslında bir dinden diğer dine geçiş biçiminde gerçekleşir. Toplumsal evrimin gerçekleştiği somut biçimlerin dönüşümü, yani devrimler dinlerin değişmelerinden ya da toplulukların din değiştirmelerinden; yani tüm toplumsal örgütlenmeyi değiştirmelerinden başka bir şey değildirler.

Bugün kendisine dahil olduğumuz insan türü olan *Homo Sapiens*, yani bütün biyolojik özellikleri bizlerden hiçbir şekilde farklı olamayan insanlar, yer yüzünde en az 200.000 yıldan beri var olmasına rağmen, Toplum'un ortaya çıkışı (yani parçanın bütüne tabi olduğu toplulukların; ilk somut toplumların; ilk yasakların, yani dinin, dolayısıyla üstyapının, ahlak, sanat vs.nin ortaya çıkışı) bütün bulguların gösterdiği gibi, yuvarlak hesap 70.000 yıl öncesindedir.

Homo Sapiens'in ortaya çıkışı ile toplumun ortaya çıkışı özdeş ve zamandaş değildir. Toplum Din ile, yani ilk sınırlanmış topluluk ile ortaya çıkar. Ve bu anlamda toplumun var oluşu; modern insan türünün var oluşunun son üçte birinde gerçekleşmiştir.

Kültür ve toplum özdeş değildir. Kültür genlerle aktarılmayan; öğrenilen özelliklerdir. Bir bakıma oyun oynayan ve öğrenen bütün hayvanlarda öğrenilerek aktarılan kültürün tohumları vardır.

İnsan türü, Toplum'u; toplumsal varoluşu keşfetmeden önce; tüm bugünkü biyolojik özellikleri ve yetenekleriyle ve çok karmaşık kültürel ilişkiler ve aktarımlarla on binlerce yıl var olmuştur. Ama bu varoluş, otomatikman toplumun; toplumsal varoluşun ve toplumsal hareketin ortaya çıkmasına yol açmamıştır; toplumsal varoluş; toplumun somut bir biçiminin ortaya çıktığı noktada; yani parçanın bütüne tabi olduğu ilk topluluğun ortaya çıktığı noktada gerçekleşir.

Bugünkü Evren, yani fizik alem, nasıl 13,7 milyar yıl önce var olduysa; yeryüzünde ilk canlılar, yani hayat nasıl ilk önce aşağı yukarı 4 milyar yıl önce ortaya çıktıysa; toplum da aşağı yukarı 70.000 yıl önce ortaya çıkmış olmalıdır. Bütün veriler, sanatın ve aletlerdeki "*büyük patlama*"nın bu dönemde ortaya çıktığını göstermektedir.

Toplumun ortaya çıkışı ile Neolitik devrim arasındaki dönemde, yani en azından 60.000 yıl boyunca; sürekli bir açlık tehlikesi içinde, kıtlıkta; Toplayıcılık ve Avcılıkla yaşanan toplumsal aşamada, henüz kendisini doğanın bir parçası gören toplulukların sınırları, bugünün ulusal bayrakları gibi, totemler ve soyla belirleniyordu.

Kandaşlık ve totemler, bitki ve hayvanların ehlileştirildiği, dolayısıyla yerleşik hayatın, çömlekçiliğin vs. keşfedildiği ve toplulukların ilk kez kıtlık ve sürekli açlık tehlikesinden kurtulduğu, Neolitik devrim ile birlikte yok olmadı. Ama bu devrimin yarattığı yeni ilişkilere uygun düşen yeni biçimler aldılar. Yani dinler ve topluluklar ve ilişkileri değişti. Örneğin, ana tanrıçaların yerini erkek tanrılar; hayvan ve bitki totemlerin yerini yeni keşfedilmiş tarımsal üretimin bağlı olduğu mevsimleri vs. belirleyen güneş, ay, yıldız gibi doğa varlıkları almaya başladılar. Bugün Mitoloji denen tarihlerin anlattıkları ve o tarihlerin (Mitolojilerin) evrimleri; tanrıların ilişkileri aslında bu devrimlerin, yani dinsel dönüşümlerin, yani devrimlerin anlatımından başka bir şey değildir.

Aşağı yukarı 5.000 yıl boyunca da neolitik köy komünleri biçiminde bir yaşamdan sonra; Subtropikal ırmakların vadilerinde ilk kez uygarlığa geçildi ve kentler kuruldu. Büyük artı ürünlerin; iş bölümünün; ticaretin yani uygarlığın gelişmesiyle birlikte, farklı totemleri ve tanrıları olan toplulukların ilişkilerini düzenleyebilmek için, tanrıların toplandığı panteonlar ve bu panteonların yeni dinleri, eski ilişkileri yeni duruma uydurabilmenin bir aracıydılar. Sümer Zigurratı, Atina Akropolü ya da Mekke'nin Kabe'si, kabileleri, kandaşların kentlerini, özetle komünleri, temsil eden tanrıların, yani o toplulukların toplandığı, ilişkilerini düzenlediği ve uzlaştığı yerlerdi. Belki de

Hazreti Nuh bu devrimi yapan, ilk Panteonu kuran, üretim ve ticaret ilişkilerinin bulunduğu aşamaya uygun yeni toplumsal ilişkilere uygun bir topluluk tanımı yapan ilk uygarlık devrimcisiydi. Nuh'un gemisi bir Sümer zigurratı; Gemisine aldığı hayvan ve bitkiler ise, toplulukları temsil eden totemlerden başka bir şey değildi. Tanrıların ilişkileri aslında toplulukların ilişkileriydi.

Panteonların oluşturduğu sistemde, soya dayanan komünler, bir yandan varlıklarını korurken diğer yandan Panteonda ifadesini bulan çok daha büyük bir topluluğun bir parçasına dönüşüyorlardı. Elbette bunlar içinde, yine toplumsal ilişkilerin yansıması olarak daha büyük önem kazanıyordu.

Ticaret yollarının gelişmesi İmparatorlukları ortaya çıkardığında da bu kural değişmedi; yeni imparatorluklar çoğu kez yeni dinler ve yeni tanrılar veya var olan tanrıların ilişkilerinin değişmesinden başka bir şey değillerdi. Tanrıların ilişkileri son duruşmada hep somut toplulukların ilişkileridir.

Ticaretin gelişmesi, Mezopotamya ve Nil uygarlıkları arasındaki yollarda ticaret yapan aşiretlerin totemlerinin giderek bir soyut tanrıya dönüşmesine yol açtı. Ama bu tanrı ne kadar soyut olursa olsun, tıpkı bir totemin belli bir aşiretin totemi olarak kalması gibi, "Seçilmiş" bir halkın tanrısı olarak kaldı. Soyut tanrı henüz tüm dünya ticaretini düzenleyecek evrensel bir kapsayıcılık kazanamamıştı; ticareti yapanların ilişkilerini düzenliyor ve sınırlarını belirliyordu.

Klasik İyonya ve Grek medeniyeti, Akdeniz ticaretinde, giderek daha soyut bir tanrı, yani ilişkilere daha uygun bir topluluk tanımı yapmanın gerekliliğinin en çok hissedeni; iktisadi ilişkilerin ve ticaretin gelişmişlik düzeyiyle; var olan biçimler arasındaki çelişkiyi en derinden yaşayan olduğu için; Klasik Yunan felsefesi, bir bakıma Akdeniz Ticaretinin kapsayıcı soyut bir tanrıyı veya dini çıkarabilmesi için kavramsal bir hazırlıktan başka bir şey değildi. Yunan filozofları, bir bakıma Peygamber habercileri, İslam'ın deyişiyle Haniflerdi; soyut ve evrensel bir tanrının Hanifleri.

Akdeniz ticaretinin bu kavramsal hazırlığı; Romanın bu bölgeyi siyasi olarak birleştirmesi; Seçilmiş İbrahim oğullarının tanrısının; Akdeniz ya da Roma alanının tanrısına dönüşmesinin yolunu açtı. Tanrı, Yahova'dan bağımsızlaşıp; Yahudilerin tanrısı olmaktan çıkıp tüm insanların tanrısı olduğunda; yani Hıristiyanlık Yahudi dini içinde, egemen din adamları ve egemen sınıflar kastına karşı bir mücadele aracı, bir tarikat (Parti) olmaktan çıkıp, Antakyalı Paulus (Saulus) ile birlikte yeni bir din olduğunda, tüm Akdeniz ve Ön Asya alanında bir devrim başarabildi; topluluğu ve ilişkileri yeni baştan tanımlayabildi.

Ancak bu süreç içinde bütün sınıflı toplumların yeni dinlerinde görülen bir süreç burada da geçerliliğini sürdürdü. Sınıflı toplumlarda, her yeni dinin ilk başlatıcıları ve öncüleri ezilen sınıflar olmasına; her yeni din aynı zamanda ezilenlerin bir partisi olmasına rağmen; bu din diğer dinleri ortalıktan silip egemen olduğunda; egemen sınıflar o dinleri ele geçirip kendi düzenlerini yeni baştan pekiştirdiler. O yeni dini zafere götüren yoksullar, zındıklar olarak kovuşturuldular; o yoksullar da bu sefer yeni dinin içinde heretik partiler olarak varlıklarını sürdürdüler. Ta ki şartlar olgunlaşıp yeni bir din ortaya çıktığında; o dinin kurucu ve yayıcıları olarak yeniden örgütlenişlerine kadar.

Ancak bu Tanrı, Akdeniz ve Roma uygarlığının alanının dışına çıkamadı; Hıristiyanlık hiç bir zaman İran yaylalarında, Hindistan'da ve Çin'de yayılma olanağı bulamadı. Evrenselliği Akdeniz'le ve Mezopotamya ile sınırlı kaldı.

Her Uygarlık alanının; tarihinin ve coğrafyasının şekillendirdiği kendine özgü dinleri oldu. Çin'de sembollere dayanan alfabe, o uygarlık alanının siyasi ve ekonomik birliğini oluşturduğu için, orada birliği sağlayacak; komünlerin tanrılarını yeryüzünden silip atacak bir soyut tanrıya ihtiyaç olmadı.

Hindistan'da Himalaya Dağları doğal bir set olarak yeni "barbar akınları"ni engellediği için, eski düzen ve sınıfların alt üst olması gibi değişiklikler olmadığından veya çok nadir olduğundan; sınıflar ve komünler taşlaştılar ve kast sistemini oluşturdular. Bu sistemin ifadesi Hinduizm ve binlerce tanrısı oldu. Bunca tanrı bolluğu içinde eşitleyici ve soyut bir Tanrı yer bulamazdı.

Budizm Hindistan'da doğmuş olmasına ve Hinduizm içinde bir reform hareketini temsil etmesine rağmen; kastlaşmış ve taşlaşmış Hindistan'da değil; Asya'nın daha az uygarlığa bulaşmış bölgelerinde etkili olabildi; bir tür Asya Protestanlığı oldu.

Ticaret yolları üzerindeki İran'ın dini Zerdüştlük oldu. İslam tarafından feth edildiğinde bile bu Şiilik biçiminde sürdü. Bugün bile etkisini Şiilikle tanımlanmış bir ulusçuluk biçiminde sürdürmeye devam etmektedir.

Çeşitli uygarlık alanlarında kökleşmiş dinlerin, dünya ticaretinin ihtiyacı olan evrensel birliği sağlamaktan uzak oluşları nedeniyle, bu ihtiyaç, tüm uygarlık alanlarını birleştirecek yepyeni bir dinin arayışlarına yol açtı. Manicilik, tüm uygarlıkların dinlerinin çeşitli yanlarını eklektik bir şekilde birleştirerek, bir tek ve yeni bir din oluşturma, yani o zamanın bilinen bütün uygarlıklarının alanlarında yaşayanları bir tek topluluk içinde toplama çabasından başka bir şey değildi. Ama çeşitli dinlerin içinde bir muhalefet hareketi olmaktan öteye gidemedi.

İslam, tıkanan uygarlıkların ve ticaret yollarının, Hindistan'ın güneyinden geçen deniz yoluna kaymasının (Güney yolu) ve bu yolun açılmasının ürünüdür. Arabistan'ın aşiretleri, totemli toplulukları (komünleri, kabileleri) birden bire dünya ticaretinin merkezine geçtiler. İçinde buldukları ilişkiler ile içine girdikleri ilişkiler arasındaki çelişki öylesine büyüktü ki, bu gerilim yepyeni bir dinin ortaya çıkışının zembereği oldu. Eski çağların Yemen ile Akdeniz ve Ortadoğu arasındaki tütsü maddesi ticaretinin kapanmış yollarında derinden derine yaşayan gelenekler, yeniden canlanmış ticaret yollarında tekrar hayata dönme olanağı buldu. Bu geleneklerin katalizatörlüğü ile, İbrahim'in attığı uygarlık tohumları (Kabe), İslam'ın çıkışına katalizatörlük ettiler.

İslam, ilk emri "oku" ile bir dinden olmayı kişi ile Allah arasındaki bir ilişki olarak tanımlayarak o zamana kadar bütün dinlerde oluşan din adamları kastının varlığının ve egemenliğinin yolunu tıkadı. Herkesi namazda aynı safa dizerek ve Cami'yi toplumsal konuların görüşüldüğü demokratik bir meclis olarak kullanarak hukuki bir hak eşitliğinin temelini attı. Sınıf farklarına karşı, bölüşüm ve tüketime ilişkin görevlerle, hukuki eşitliği sosyal bir eşitlikle desteklemeye çalıştı.

Ancak daha zafer yürüyüşünün daha başında, binlerce yıllık uygarlıklar ve Şark devletçiliğinin beşiği; Nemrut ve Firavunların yatağı Mezopotamya ve Nil uygarlıklarının alanını ele geçirdiğinde, o uygarlıklar tarafından feth edildi ve tüm eşitlikçi ve demokratik özünü yitirip; Şark devletçiliğinin veya İran'da olduğu gibi bir İslami bir biçim almış Rahipler Kastının egemenlik aracına dönüştü. Hindistan'da da kastları ortadan kaldırmak bir yana, fatihlerin yeni kastlar oluşturmasından başka bir anlama gelmedi.

Bu din, henüz komünal ilişkileri yaşayan halkların Müslümanlığı kabul etmesiyle gençlik aşalarına uğrayıp; Berberiler eliyle İberik; Oğuzlar eliyle Anadolu ve Balkan; Özbekler eliyle Hindistan gibi uygarlık alanlarına da yayılarak; üç uygarlık alanına da yayılabilen tek antik din olduysa da, gücü bundan ötesine gitmeye izin vermedi. Babür'ün son tarihsel devrimiyle tüm yaratıcılığını ve enerjisini de tüketti. Ve dünya ticaret yollarını açıp bir tek dünya yaratmak için çıkmış İslam, bu yolların tıkanmışlığının sembolü oldu.

İlk tıkanış nasıl, Hint alt kıtasının güneyindeki deniz yolundan açıldıysa ve Dünya'nın "kenarındaki"

Mekke (Medine ve Cidde de) bu ticaret yollarında merkezi bir rol edindiyse; bu sefer bin yıl sonra, Afrika'nın güneyinden (Veya dünya yuvarlak olduğundan batıya giderek) açılan yollar; o zamanlar dünyanın "kenarında" bulunan, henüz komünal ilişkileri Hristiyan bir biçim altında büyük ölçüde yaşayan; totemlerin prenslik armaları olarak sürdüğü Batı Avrupa'nın birden dünya ticaretinin merkezine geçmesinin yolunu açtı.

Bir zamanlar Muhammet'i ortaya çıkaran gerilimler; var olan toplumsal ilişkilerin geriliği ile içine girilen yeni toplumsal ilişkilerin evrenselliği arasındaki gerilimler, yepyeni gelişmelerin zembereği oldu. Ancak bu sefer dünya ticaretinin merkezinde yer alanlar, artık Mekke'nin totemli toplulukları değil; bir uygarlık dinindeki Hristiyanlardı. Dünyanın her yeri büyük uygarlık dinleri arasında paylaşılmıştı. Bu durumda, Mekke'nin putları yok eden Allah'ının yaptığını yapabilecek; tüm uygarlık alanlarını bir tek topluluk tanımında birleştirecek ve bir dünya düzeni kurabilecek yeni bir din gerekiyordu.

Nasıl Yunan felsefesi birkaç yüz yıllık hazırlıklarla, soyut bir tanrının kavramsal zeminini hazırladıysa; bir bakıma Descartes'ten Kant'a kadar bütün Felsefe de Antik Dinleri ve Allah'ı yeryüzünden sürerek; yeni bir dinin kavramsal zeminini hazırlama çabasından başka bir şey değildir. Bir bakıma onlar, modern toplumun dininin hanifleridirler.

Bu çok dolambaçlı bir yoldan gerçekleşti, ama sonuçta, o zamana kadar tasavvur bile edilemeyen, politik olan ve politik olmayan (özel, inanç) diye bir ayırım yapıldı. Bu ayırım, analitik ve kavramsal bir ayırım değil; toplumun örgütlenmesine ilişkin bir ayırımdı; uygarlıkların ve komünlerin dinlerini, özele ilişkin ya da inanç diye tanımlayarak, toplumsal örgütlenmeden dışlama; dolayısıyla tüm dinlerden insanları yeni bir tek dinde birleştirme olanağı sunuyordu. Yani bu **ayırımın kendisi** yeni bir topluluk tanımı ve dolayısıyla yeni bir dindi. Yeni Din, dinin kişisel bir sorunu; bir inanç sorunu olduğunu ve buradan hareketle kendisinin din olmadığı söyleyen bir dindi. Yeni din; din olmayı hukuken ya da normatif olarak tanımlayarak; sosyolojik olarak yeni bir din olabiliyordu.

Yeni din, eski uygarlık dinlerini (İnanç) veya komünlerin dinlerini (Soy) kişilerin özel sorunu olarak tanımlayarak; bunu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde, insanların inançları ve soyları ne olursa olsun eşittirler diyerek başardı.

Sanılanın aksine, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, biyolojik bir tür olarak insanların haklarından söz etmez ve onları kapsamaz. İnsan sayılmanın, ya da bu dinden olmanın, ancak soyun ve inancın kişilerin özel sorunu olduğunu kabul edenlerle sınırlı olabildiğini söylemiş olur. Bu anlamda nesnel ve toplumsal işleviyle, İslam'ın "*Kelime-i Şehadet*"inden farksızdır. "*Kelime-i Şehadet*", putların (totemlerin) egemen olduğu bir dünyada eşitliği ve birliği sağlar, Allah aracılığıyla. Allah en büyük eşitleyicidir.

İnsan Hakları Bildirisi, uygarlık dinlerinin egemen olduğu bir dünyada eşitliği ve birliği sağlar, politik ve özel ayırımı aracılığıyla. Politik ve Özel (İnanç) ayırımı, tıpkı Allah gibi, en büyük eşitleyicidir.

Diğer bir ifadeyle, Aydınlanma ve İslam, aynı tarihsel soruna; yani dünya ticaretine uygun, dünya ölçüsünde bir tek düzen ve topluluk tanımı sorununa, farklı koşullarda verilmiş iki cevaptan başka bir şey değildi. İslam bunu komünlere (Putlara) karşı tek bir tanrı, yani Allah ile yaparken; Aydınlanma diğer uygarlıklara ve komünlere karşı; Özel ve Politik ayırımıyla; din olmayı politik olanın dışında olmakla tanımlayarak yapıyordu.

Ne var ki, bütün dinlerin kaderinden aydınlanma dini de kendini kurtaramadı; daha ilk zaferlerini

kazanırken egemen sınıfların eline geçti ve evrensel amacını terk etti. Politik ve Özel (inanç-soy) ayrımı tüm din ve soylardan insanların eşitliğinin aracıyken; karşı devrim ulusçuluk biçiminde; bu sefer politik olanı Ulus ile tanımlayarak; imtiyazların ve bölünmelerin aracı haline getirdi. İnsanların eşitliğinin yerini ulusların eşitliği aldı.

Karşı devrim burada da durmadı. Daha sonra Ulus'u bir din, din, etni, kültür vs. ile tanımlayarak da karşı devrim içinde ikinci bir karşı devrim (Alman Ulusçuluğu) gerçekleştirdi.

Bugün dünyadaki neredeyse bütün modern ulusların çoğu bu çifte kavrulmuş karşı devrimin ürünüdürler.

Hristiyanlık ve İslam nasıl, yayılışlarının karşı devrime uğramış; egemen sınıflar tarafından ele geçirilmiş biçimde sürdürdüler; bu dinlere yeni katılan komünlerin uygarlığa geçişleri nasıl onların karşı devrimci biçimlerinde gerçekleştiyse; Aydınlanma denen modern toplumun dini de, esas yayılışını ulusçuluk denen karşı devrimci biçimi içinde gerçekleştirdi. Bu nedenle, modern toplumun dininin yayılışı, onun karşı devrimci biçimi olan ulusçuluğun yayılışı biçiminde yansıdı.

Ezilen sınıflar, özellikle de Sosyalist hareket ve İşçi hareketi, bu dinin devrimci döneminin ideallerine bağlı kaldı.

Hiçbir dilsel, dinsel, kültürel vs. gönderme yapmayan, dolayısıyla bir dünya cumhuriyetinin tohumu olan; bürokrasisiz; tüm organların seçimle geldiği; özgür komünlerin birliği olan siyasi biçim, yani Demokratik Cumhuriyet, bu ideallere bağlı kalışın bir ifadesiydi.

“Ulusların kaderlerini tayin hakkı” ise aslında, Demokratik Cumhuriyet'in inkarı; Cumhuriyeti bir dille, dinle, etniyle, kültürle tanıma hakkını savunmak demektir. İnsanların eşitliğinin yerini ulusların eşitliğinin almasıydı. Uluslar ise daha baştan eşitliği reddeden, bir ulustan olmayı bir dinden, dilden, soydan, tarihten veya kültürden olmakla sınırlayan birimlerdi.

Enternasyonalizm de başlangıçta, bir dünya cumhuriyeti idealinin, bu ideallerin karşı devrime uğramış biçim içinde, uluslar içinde ifadesinden başka bir şey değildi. Enternasyonalizm, ulusları sorgulamıyor; onları kendisine karşı savaşılabilecek karşı devrimci biçimler olarak değil; zamanla proletarya tarafından dönüştürülecek politik birimler olarak görüyordu. Bu ise, işçi sınıfının eski devlet cihazını kullanamayacağı; onu parçalaması gerektiği dersiyle ve sonucuyla çelişiyordu. O sınıfsız topluma gidişte kullanılmayacak devlet cihazının en birinci özelliği ulus ilkesine göre tanımlanmasından başka neydi ki?

Böylece işçi hareketi, uzun bir süre; aydınlanmanın otantik program ve ideallerine bağlı kalmak ile karşı devrimci ulusçuluğu da savunmak çelişkisiyle yaşadı. Sovyet devrimi, Aydınlanma dininin yayılışının; Rus işçileri eliyle yapılmış ikinci büyük sıçramasıydı; ama birincisinin Napolyon'un imparatorluğu ve karşı devrimle sonuçlanması gibi; ikincisi de Stalin'in diktatörlüğü ile sonuçlandı ve tüm demokratik ideallerin unutulmasıyla bitti.

Bundan sonra bu dinin devrimci dönemini ezilenler bile hatırlamaz oldular.

Ancak bu karşı devrim Dünyada geniş yeniden üretimin muazzam geliştiği ve dünya ticaretinin bütün ulusların sınırlarını aştığı bir çağda gerçekleştiğinden, Ulusçuluk dünyayı, klasik uygarlıklardan bile daha küçük bölümlere uğrattığından; uluslar ile üretimin uluslar arası niteliği arasındaki çelişki öyle büyüktü ki, sömürgecilik; emperyalist savaşlar ve diğer ulusal savaşlar; modern çağdaki neredeyse bütün savaşlar, bu çelişkiyi çözme çabalarından başka bir şey olmadı ve bu çelişkinin sonucuydular.

Elbette bu karşı devrimin böyle dirençsizce kabulü ve yayılışının ekonomik sebepleri de vardı.

Özellikle bir dille ve bu dile bağlı bir tarih ve kültürle tanımlanan uluslarda bu kolaylıkla görülebilir.

Fransız devrimi olduğunda Fransa'da yaşayanların yüzde onu Fransızca konuşuyordu. O zamanlar, ulusu tanımlayan bir dilin değil ama standart bir dilin varlığı yurttaşların karar verebilmesi ve demokratik kontrolünün bir aracı olarak isteniyor ve görülüyordu. Tıpkı özel politik ayrımının eski düzeni belirleyen dinleri bu işlevlerinden uzaklaştırmanın bir aracı olması gibi, bunun devrimci bir yanı vardı.

Ama bir standart dil, diğer dilleri hiç de baskı altına almayı gerektirmez: Ulusu (yani politik olanı, devleti) bir dille ve buna bağlı olarak da bir kültür ve tarihle tanımlamak ise; diğer dillerden olanları otomatik olarak baskı altına almak anlamına gelir. Başlangıçtaki devrimci karakter küçük bir hileyle karşı devrimin; gerici ulusçuluğun bir aracı haline gelir. Yani özel politik ayrımında politik olanı insan haklarıyla değil, belli bir dilden olanlarla tanımlamak demektir bu. Karşı devrim budur. Bu egemen sınıfların çıkarlarının bir ifadesidir. Aydınlanma devrimi içinde karşı devrim budur.

Ama bunun böyle kolayca oturmasının bir nedeni de modern geniş yeniden üretim yordamının; yani kapitalizmin genel okuma yazma ve standartlaşma ihtiyacıdır. Ulusu bir dille tanımlamak, kendini bu ihtiyacın giderilmesi olarak da gösterebilmiş ve karşı devrimci özünü; anti demokratik özünü gizleyebilmiştir.

Ulus bir dille tanımlamanın hiç de ulusçuluğun özü olmadığını en iyi Çin ve Hindistan gösterir. Çin'de onlarca dil olmasına rağmen; bu farklı dillerin aynı yazıyı kullanabilmeleri nedeniyle; bu farklı dillere dayanan ulusçuluklar olmamıştır. Sadece Tibet ve Uygurlar ülkesi gibi yerlerde, farklı alfabe kullanan yerlerde bu tür hareketler görülmüştür.

Hindistan'da ise onlarca dil olmasına rağmen, birden çok dil resmi dil olmasına rağmen dile dayanan bir ulusçuluk orada kök salmamıştır.

İşçi hareketi başlangıçta, tüm dillerin ve kültürlerin eşitliğini; demokratik bir cumhuriyeti savunurken; ulusun bir dille tanımlanmasına karşı demokratik geleneği ve programı savunmuş oluyordu.

Ama dillerin eşitliğini ulusların eşitliği olarak anladığı ve yorumladığı andan itibaren; bizzat kendisi; ulusları dillerle tanımlamaya başlamış; bu karşı devrimin bir aracına dönüşmüş bulunuyordu.

Belli bir noktadan sonra, bürokratik karşı devrim eski demokratik gelenekleri tümüyle unutturdu ve sosyalistler birer ulusçu oldukları yerlerde veya ulusçular sosyalist olarak başarılar kazanmaya başladılar. Sosyalizm, bırakalım aydınlanma dini içinde bir eşitlikçi ve ezilenlerin çıkarlarını savunan bir parti olmayı bir yana; en gerici ulusçuluğun içinde eşitlikçiliğin savunuculuğuna dönüştü. Ama biçimsel bir eşitliğin bulunmadığı; yani ulusun tanımının dışında kalanların ezildiği bir düzende; sosyal bir eşitliği savunmak; fiilen var olan hukuki ve biçimsel eşitsizliğe gözlerini yummak ve bu sorunun bir parçası olmak sonucunu verebilirdi ve vermiştir de.

Bu günün en gerici ulusçularının eski sosyalistler olması bu nedenle bir rastlantı değildir. Aslında "Sosyalizmin çöküşü" gerici bir ulusçuluğun çöküşünün sosyalizm biçiminde görünüşünden başka bir şey değildir.

Son yıllarda yaygınlaşan; çok kültürlülük; diğer dillerin öğrenilme hakkı; sözüm ona "ulus devletin sonu" gibi sloganlar ve programlar; demokratik bir ulusçuluğa; yani ulusun bir dille; dinle, etniyle, soyla; sople; tarihle tanımlanmaya karşı tanımlanmasına bir dönüş bile değildirler; var olan gerici ulusçulukları bir takım reformlarla esnetme çabalarından başka bir anlama gelmezler.

Bunun da temelinde elbette yine son duruşmada iktisadi ilişkiler yatmaktadır; var olan üstyapıyı bu ilişkilere uydurma çabasından başka bir şey değildirler.

Bugünün dünyasında belki tek tek ülkeler ve bölgeler için (Örneğin Orta Doğu; Orta Asya, Afrika, Latin Amerika) ulusu bir dille, dinle, tarihle, kültürle tanımlamayan; **böyle tanımlamaya karşı tanımlayan** demokratik ulusçuluklar kısmi bir çıkış yolu; asgari bir program olabilirler. Ancak en demokratik gibi görünen, ulusu bir toprak parçasında yaşayanlarla tanımlayan ulusçuluk bile; dünya çapındaki bir apartheid sisteminin bir aracı olur ve olmaktadır da. Yani ulusçuluk aslında, en demokratik gibi görünen biçimleri ile bile artık bir ırkçılığın aracına dönüşmüş bulunmaktadır.

O halde, işçi hareketi; taktik olarak şu veya bu ülkede; özellikle yoksul ve sömürülen bölgeler ve ülkelerde; Lübnanlaşmış ve Balkanlaşmış yerlerde veya böyle olma tehlikesi olan yerlerde bir savunma mevzii kurmanın; ezilenlerin direnişini ve birliğini oluşturmanın bir aracı olarak, bir minima (asgari) program olarak, bir demokratik ulusçuluğu savunabilir. Ancak bu program, dünya çapında savunulamaz. Dünya çapında program, *nasıl tanımlanırsa tanımlansın, ulusal olanla politik olanın çakışması ilkesini; yani ulusçuluğu reddetmek; nasıl tanımlanırsa tanımlansın; ulusal olanın kişilerin özel sorunu olmasını savunmakla olabilir.*

Yani, Aydınlanmanın ideali, ulusçuluğa karşı yeniden tanımlanmalıdır. Aydınlanma ortaya çıktığında; dünyayı uygarlık ve komün dinleri kapladığından; o zamanlar o dinleri politik alanın dışına atmak için; insanların inancı ve soyu soppu ne olursa olsun eşittir; Din kişisel ve özele ilişkin bir sorundur denerek en azından biçimsel bir eşitlik ve birlik sağlanabiliyordu. Bugün ise bu eşitliği uluslar için yeniden fomüle etmek gerekiyor. Nasıl tanımlanırsa tanımlansın ulusal olanı bütünüyle kişilerin özel sorunu yapmak; tüm insanların hiçbir dolayım olmadan eşitliğini savunmak gerekmektedir. Bu da, fiilen uluslara ve ulusal devletlere karşı savaşı en acil görev olarak öne almak demektir.

İşçi hareketi ve sosyalist hareket; 1848'de bütün dünyanın işçileri birleşin; ulusal olanı nasıl tanımlanırsa tanımlansın özel olarak tanımlayın ve bir dünya cumhuriyeti kurmayı öne alın diye başlasaydı, bugün olduğumuzdan çok daha iyi bir yerde olurduk.

Bugün artık bunu öne almak kaçınılmaz olmuştur. Sadece üretici güçlerinin gelişiminin; dünya ticaretinin aldığı boyutun, uluslararası karakterinden dolayı değil; bir dünya cumhuriyeti olmadan; bir emperyalist savaş engellenemez. Bir dünya cumhuriyeti olmadan doğanın yıkımına karşı hiçbir şey yapılamaz. Bir dünya cumhuriyeti olmadan fiili apartheid sistemi yıkılamaz.

Eskiden, sosyalist hareket, her biri dile, dine, etniye göre tanımlanmış ulusların içinde sosyalizm kurmak ve buradan bir dünya devletler birliğine ulaşmayı planlayan bir yaklaşıma sahipti. Şimdi bütün bu şema, bu gizli varsayım artık atılmalıdır. Öncelikle, ulusal sınırların kaldırılıp bir dünya cumhuriyetinin kurulması esas ve ana hedef olarak koyulmalıdır.

Bir dünya cumhuriyetinin kapitalist mi sosyalist mi olacağına o dünya cumhuriyetinin yurttaşları karar verirler. Elbette bir dünya cumhuriyeti için egemen sınıfların mücadele etmeyeceği ve yapısı gereği onun ezen sınıflarca kullanılamayacağı da açıktır. Dolayısıyla bu, dünya cumhuriyeti fiilen bir sosyalist cumhuriyet olacaktır.

Böylece sosyalist hareket ve işçi hareketi, ulusçuluk dini içinde birer parti olmaktan çıkarak, yeni bir din kurmaya girişmiş; yani yepyeni bir toplumun üstyapısını; yeni bir uygarlığı taslaklaştırmış olur.

İşçi ve sosyalist hareketin onlarca yıllık mücadelesinin dersleri, sadece ekonomik ve politik taleplerle yeni bir uygarlık tasavvuru kurulamayacağını söylüyordu. Şimdi bu noktaya gelinmiş bulunuyor. Başka bir uygarlık demek; başka bir din, yani bir topluluğun sınırlarını ve ilişkilerini

tanımlamak demektir her şeyden önce.

Bir dinden bir diğer dine geçişler devimler olagelmışlerdir. Puta tapanlar Müslüman veya bir Hıristiyan olduklarında bir devrim gerçekleşmeye başlar; şimdi Türklerin, Kürtlerin, Arapların, Almanların, Fransızların, hatta demokratların, yani ulusu bir dille veya dinle, tarihle tanımlamayanların) yerini artık İnsanlar almalıdır. İnsanlar uzaydan gelmeyecektir, var olanlar dönüşmelidir.

İnsan; nasıl tanımlanırsa tanımlansın, politik olanla ulusal olanın çakışmasını reddeden; bir tek dünya cumhuriyetinin eşit vatandaşlarının düzenini savunandır.

Bir dünya cumhuriyetine giden yolda, elbette mücadeleye yön verecek, var olan düzeni kökünden sarsacak ve onun karşısında bir ikili iktidarın tohumunu oluşturacak *Geçişsel Taleplere* de gerek bulunmaktadır.

Bunlardan bazıları şöyle formüle edilebilir:

- 1) İşgücünün tüm dünyada hiçbir sınırlamaya uğramadan tam bir seyahat ve çalışma özgürlüğü; gittiği her yerde oradaki işçilerin tüm siyasi ve sosyal haklarından da yararlanması.
- 2) Her düzeyde tüm kurumların seçilmiş yöneticilerle yönetilmesi.
- 3) Gizliliğe son, herkes gibi tüm şirketlerin; tüm devletlerin ve tüm devlet organlarının tüm karar, tartışma vs. evraklarının her yurttaşın bilgi ve kontrolüne açık olması
- 4) Demokrasinin temel koşulu doğru bilgiye herkesin ulaşabilmesidir. Bunun da temel koşulu, medyanın devlet ve sermayenin kontrolünün dışında olmasıdır. Bu nedenle, tüm medya araçlarının tüm insanlar ve örgütler arasında eşit olarak ve/veya onların nüfus içindeki oranlara, üye sayılarına uygun olarak dağıtılması.
- 5) Tüm örgütlenme, fikir ve gösteri özgürlüklerinin sınırsız kabulü. Bu tür özgürlükleri kısıtlayan ülkelerden kaçanlara tam bir özgürlük ve bu ülkelerle her türlü ticaretin ve ilişkinin yasaklanması
- 6) İş ve yaşam arasındaki; yaşlar arasındaki kopuklukların giderilmesi, eğitim, çalışma ve dinlenme ve kültürün tüm yaşam boyunca sürmesi
- 7) Siyasi olanın (Devletin) tüm diller, dinler, etnikler, tarihler karşısında tam bir tarafsızlığı ve körlüğü.
- 8) Tüm organların seçimle gelmiş yöneticilerce yönetilmesi; bu yöneticilerin her zaman geri alınabilmesi; ortalama bir işçi maaşından fazlasını alamamaları.

Bu geçişsel talepler, elbette kapitalizmin ve ulusların kaldırılması anlamına gelmezler ama bunun için mücadeleye muazzam bir atılım verirler.

10 Aralık 2012 Pazartesi

Demir Küçükaydın

[1] “Avrupa’da bir heyula kol geziyor -komünizm heyulası. Yaşlı Avrupa’nın bütün devletleri, Papası ve Çarı, Metternich’i ve Guizot’su, Fransız Radikalleri ve Alman hafiyeleri bu heyulaya karşı kutsal bir sürgün avında el ele vermişlerdir.”

[2]

Bu öngörü gerçekleşmiş bulunuyor. Almanya Mesut Özil gibileri milli takımına alarak dünya şampiyonu oldu.